

Bakalářská práce

Komunitní plánování

Studijní program:

B0923P240005 Sociální práce

Autor práce:

Bc. Radka Tomášková

Vedoucí práce:

Mgr. et Mgr. Lenka Nádvorníková, Ph.D.

Katedra sociální práce a speciální pedagogiky

Liberec 2024

Zadání bakalářské práce

Komunitní plánování

Jméno a příjmení:

Bc. Radka Tomášková

Osobní číslo:

P21000370

Studijní program:

B0923P240005 Sociální práce

Zadávající katedra:

Katedra sociální práce a speciální pedagogiky

Akademický rok:

2022/2023

Zásady pro vypracování:

Cíl bakalářské práce: Zjistit a popsat proces komunitního plánování sociálních služeb ve vybraných obcích spadajících pod Lysou nad Labem pohledem starostů těchto obcí.

Požadavky: Formulace teoretických východisek, příprava průzkumu, sběr dat, interpretace a vyhodnocení dat, formulace závěrů.

Metody: Dotazování.

Při zpracování bakalářské práce budu postupovat v souladu s pokyny vedoucí práce.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování práce:

tištěná/elektronická

Jazyk práce:

čeština

Seznam odborné literatury:

ČÁMSKÝ, P., SEMBDNER J. a KRUTILOVÁ D., 2011. *Sociální služby v ČR v teorii a praxi*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0027-7.

MATOUŠEK, O., 2022. *Strategie a postupy v sociální práci*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1952-1.

MATOUŠEK, O., KŘIŠŤAN, A., ed., 2013. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0366-7.

PILÁT, M., 2015. *Komunitní plánování sociálních služeb v současné teorii a praxi*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0932-4.

ZATLOUKAL, L., 2008. *Plánování rozvoje sociálních služeb metodou komunitního plánování*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-2128-5.

Vedoucí práce:

Mgr. et Mgr. Lenka Nádvorníková, Ph.D.
Katedra sociální práce a speciální pedagogiky

Datum zadání práce:

21. června 2023

Předpokládaný termín odevzdání:

26. dubna 2024

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

L.S.

Mgr. et Mgr. Lenka Nádvorníková,
Ph.D.
garant studijního programu

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má bakalářská práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

Poděkování

Děkuji paní Mgr. et Mgr. Nádvorníkové, Ph.D., za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytla při zpracování bakalářské práce. Rovněž za její vstřícnost a cenné rady při řešení nejrůznějších obtíží vzniklých při zpracování empirické části této bakalářské práce.

Bc. Radka Tomášková

Anotace

Bakalářská práce se zabývá komunitním plánováním sociálních služeb v rámci obce s rozšířenou působností Lysá nad Labem. V teoretické části se zaměří na základní pojmy, co je komunita, komunitní plánování a jak probíhá. Empirická část se zaměří na názory starostů na komunitní plánování v dané oblasti.

Klíčová slova: komunitní plánování, komunita, municipality, starostové

The bachelor's thesis deals with community planning of social services within the region Lysá nad Labem. The theoretical part will focus on the basic concepts of what a community is, community planning and how it works. The empirical part will focus on mayors' views on community planning in the given area.

Key words: community planning, community, municipality, mayors

Obsah

Úvod.....	10
1 Komunitní plánování sociálních služeb	13
1.1 Komunita	13
1.2 Komunitní práce	15
1.2.1 Historie komunitní práce	18
1.3 Komunitní plánování	21
1.3.1 Komunitní plánování sociálních služeb.....	22
1.3.2 Základní principy komunitního plánování	25
1.3.3 Účastníci komunitního plánování sociálních služeb	26
1.3.4 Cíle a přínosy komunitního plánování	29
1.3.5 Fáze komunitního plánování sociálních služeb	30
1.3.6 Překážky a rizika spojená s procesem komunitního plánování sociálních služeb	32
1.4 Municipality a jejich kompetence.....	34
1.4.2 Obce.....	35
1.4.3 Starostové	36
2 Metodologie a cíl průzkumu	38
2.1 Cíl průzkumu	39
2.2 Stanovení průzkumného vzorku	39
2.3 Metoda sběru dat.....	41
3 Stručný popis projektu KPSS v ORP Lysá nad Labem.....	43
3.1 Interpretace výsledků průzkumného šetření	46
3.2 Identifikace sociálních problémů.....	47
3.2.1 Identifikace sociálních problémů v rámci obcí	47
3.2.2 Identifikace sociálních problémů v rámci ORP.....	49
3.3 Zapojení starostů do procesu komunitního plánování	50

3.4	Identifikace neřešených potřeb obyvatelstva	51
3.5	Vyhodnocení průzkumného šetření.....	53
3.5.1	Předmět zájmu starostů.....	53
3.5.2	Informovanost starostů o projektu komunitního plánování.....	54
3.5.3	Způsoby zapojení starostů do komunitního plánování	54
3.5.4	Způsob realizace komunitního plánování sociálních služeb	55
4	Diskuze.....	57
	Závěr.....	61
	Seznam použitých zdrojů	62

Seznam tabulek

Přehled obcí a počet obyvatel na území ORP Lysá nad Labem v době projektu KPSS ORP Lysá nad Labem	41
Přehled respondentů	46

Seznam obrázků

Správní obvod obce s rozšířenou působností Lysá nad Labem	40
Přehled kapitol v Katalogu poskytovatelů sociálních a návazných služeb pro Mikroregion Polabí	48
Prezentovaný výstup z projektu KPSS v ORP Lysá nad Labem prezentovaný na webových stránkách města	51

Seznam příloh

Sada otázek pro polostrukturovaný rozhovor	66
--	----

Seznam zkratk

CpKP	Centrum pro komunitní plánování
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
KP	Komunitní plán
KPSS	Komunitní plánování sociálních služeb
LZPS	Listina základních práv a svobod
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MV	Ministerstvo vnitra
ORP	Obec s rozšířenou působností

Úvod

Sociální služby zřejmě využije v průběhu života každý z nás. Jejich posláním je zejména pomoc člověku při řešení vzniklé nepříznivé sociální situace. Protože příčiny vzniku nepříznivé situace jsou různé, existuje celá řada druhů sociálních služeb, také celá řada dalších možností, jak nepříznivou situaci řešit. Komunitní plán, který je výsledkem procesu komunitního plánování, by měl všem zapojeným subjektům včetně uživatelů sociálních služeb usnadnit orientaci v síti nabízených služeb a možností. Právě metoda komunitního plánování přináší lidem možnost zapojit se do veřejného dění, účastnit se veřejných jednání o důležitých otázkách týkajících se jejich života a společnosti, ve které žijí. Občané mají možnost ovlivnit výsledná rozhodnutí jimi volených zastupitelů a také mají možnost ovlivnit využití zdrojů a potenciálu dané oblasti.

Při psaní práce autorka využije zkušenosti z vytváření komunitního plánu sociálních a návazných služeb mikroregionu Polabí na období 2020–2024 a také znalosti starostů z tohoto regionu, kteří zastupují své obce při plánování, ale i při následné realizaci opatření a priorit na území jejich obce. Dále autorka vychází také ze své praxe zastupitele v jedné z obcí v daném území.

Cílem bakalářské práce je zjistit a popsat proces komunitního plánování sociálních služeb ve vybraných obcích spadajících pod obec s rozšířenou působností (ORP) Lysá nad Labem pohledem starostů těchto obcí. Zjistit, zda se aktivně účastní v procesu komunitního plánování, jaký spatřují přínos komunitního plánování pro obyvatele jejich obce a zda našli sociální oblast, kterou komunitní plánování na jejich území neřeší.

Teoretická část této bakalářské práce je zaměřena na proces komunitního plánování sociálních služeb v České republice (ČR) a vývoj komunitní práce na území ČR do současnosti. Dále zde jsou definovány základní pojmy komunita, komunitní práce, cíle a principy komunitního plánování a také propojení komunitního plánování na oblast udržitelného rozvoje a lidských práv. Teoretická část byla zpracována především na základě analýzy obsahu dostupných, relevantních materiálů a vlastní praxe.

V rámci empirické části autorka oslovila starosty jednotlivých obcí v daném regionu ohledně získání informací o jejich pohledu na komunitní plánování sociálních

a návazných služeb v daném mikroregionu. Pro zajištění porovnatelnosti výstupů autorka bakalářské práce zvolila metodu polostrukturovaného rozhovoru se sadou otázek, které jsem starostům poskytla předem, aby se mohli na daný rozhovor připravit. Doplňující informace čerpám z materiálů Centra pro komunitní plánování (CpKP) a dokumentů vzniklých v průběhu projektu „Plánujeme v Mikroregionu Polabí“, které vznikaly v průběhu let 2018-19 při přípravě Komunitního plánu sociálních služeb Mikroregionu Polabí na období 2020 – 2024 a dále z dostupných dokumentů Středočeského kraje vztahujících se k plánování registrovaných sociálních služeb.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Komunitní plánování sociálních služeb

Komunitní plánování by mělo být klíčovým procesem v oblasti sociálních a návazných služeb v každém definovaném území (komunitě). Jeho podstatou je zapojení a spolupráce ideálně všech rozhodujících aktérů (tj. uživatelé sociálních služeb, poskytovatelé těchto služeb a zadavatelé) s cílem rozšířit kapacity nabízených sociálních služeb v daném území, zvýšení jejich dostupnosti nebo zlepšení kvality poskytovaných služeb v souladu s potřebami lidí a s využitím veškerého potenciálu a možností komunity (MPSV, 2006).

1.1 Komunita

Komunitu lze definovat mnoha způsoby. Autorka bakalářské práce preferuje definice komunity vycházející z lokality, ve které komunita kooperuje, jelikož každá geografická oblast má svá specifika vyplývající např. z geografického umístění, vycházející z historických událostí v dané lokalitě, odlišného demografického rozdělení obyvatel apod.

Matoušek (2008, s. 85) definuje komunitu jako *společenství lidí žijících či kooperujících v jedné instituci nebo v jedné lokalitě. V širším významu se výraz používá pro komunikující společenství profesionální a zájmová (např. komunita sociálních pracovníků)*. Každá komunita vykazuje odlišnou atmosféru, využívá vlastní způsoby komunikace a je také více či méně uzavřená vůči okolí. Jak dále Matoušek uvádí (2008, s. 86) lidstvo celé věky žilo v malých, spolupracujících skupinách, které dnes můžeme nazývat komunitami. Komunitami můžeme označit i velké celky/skupiny, které spojuje pouze jeden aspekt, např. velkoměstská sídliště jsou nazývána „ložnicovými“ komunitami, jelikož obyvatelé dojíždí za prací mimo bydliště a vrací se pouze na přespání. Dále se může jednat o komunity, které spojuje společný zájem, místo, kde žijí nebo je spojuje společné znevýhodnění (např. zdravotní, sociální nebo společenské).

Alice Gojová (In Matoušek, 2013, s. 309) považuje za hlavní znak komunity tzv. smysl pro komunitu, který je možné chápat jako pocit blízkosti a dále jako jeden

ze zdrojů solidárního jednání. Pro sociální práci je dle Gojové zásadní chápání komunity jako výsledku cíleného úsilí založeného na hledání společných významů, které následně můžeme pojmut jako základ pro intervenci.

Pilát (2015, s. 45) na základě porovnání více definic došel k názoru, že *nejjednodušší je definovat komunitu pomocí lokality, i když nelze opomenout aspekty vztahové, ani symbolické hranice komunity*. Tato zjednodušená definice je často dle názoru autorky využívána v procesu komunitního plánování, kdy je plán vytvářen pro jasně definovanou lokalitu – nejčastěji území patřící pod určitou obec s rozšířenou působností (ORP) nebo území mikroregionu. Dle definice Českého statistického úřadu (ČSÚ) se mikroregionem obecně rozumí spolupráce obcí buď ve smyslu § 46 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích nebo má podobu svazku obcí (§ 49 téhož zákona). Vznik mikroregionů je nutný pro společné prosazování zájmů a záměrů venkovských obcí a je pozitivním trendem probíhajícím ve venkovském prostoru (ČSÚ, 2006). Příslušnost k danému území je jediným kritériem pro zařazení oblasti, ve které je realizován komunitní plán.

Pokud budeme chápat komunitu zejména jako lidi, kteří mají společnou určitou geograficky definovanou oblast a vykazují určité vzájemné sociální vazby, pak jsou dle Šťastné (2016, s. 9) k dané komunitě a místu často citově vázáni. Dále uvádí i určité charakteristiky místní komunity:

- **časové** – tj. společná minulost, příběh místa, společná aktuální situace, společná budoucnost (touhy, očekávání, vize, plány)
- **hodnotové** – tj. chápání společných hodnot v širokém kulturním smyslu, tolerance k odlišnostem, vnímání ohrožení (kriminalita, ekologické hrozby aj.)

Pro běžného občana je dle mínění autorky práce nejsrozumitelnější následující definice: *Komunita je místo, kde člověk může získávat emocionální podporu, ocenění a praktickou pomoc v každodenním životě.* (Hartl, 1997, s. 35)

1.2 Komunitní práce

Komunitní práci definuje Matoušek ve svém Slovníku jako proces pomáhající lidem, aby společnou aktivitou vyřešili problém místní komunity, případně zlepšili podmínky svého života v komunitě (Matoušek, 2008, s. 87).

Autorce této práce je nejbližší teorie, kterou uvádí Šťastná (2016, s. 8), kdy soudobou komunitní práci vnímá v širokém smyslu slova jako organizování sociálních činností způsobem, který dokáže zajistit lidem přístup k aktivitám nezbytným pro jejich každodenní život, a to vše v místě, kde žijí. Tato teorie je v souladu s autorčinou zkušeností z několikaletého působení v zastupitelstvu obce, kdy je v rámci komunitní práce nezbytná znalost historických reálií i aktuální situace v dané lokalitě včetně vytvoření sítě kontaktů v rámci mezioborové spolupráce (v oblastech školství, sociálních služeb, zdravotnictví a řadě dalších). Plánovaná komunitní práce nesmí zůstat statická, ale je třeba plán dynamicky rozvíjet a upravovat v souladu s děním a potřebami dané komunity. Dle zkušenosti autorky se dokument Komunitní plán sociálních služeb mikroregionu Polabí na období 202-2024 stal po dokončení zakonzervovaným dokumentem, který ani v online verzi není aktualizován a nereaguje na změny např. v oblasti poskytovatelů sociálních služeb (zánik některých organizací poskytujících sociální služby atd.).

Gojová definuje cíl komunitní práce jako vytváření komunit za účelem jejich aktivizace s cílem řešit vlastní problémy (Gojová in Matoušek, 2013, s. 312).

V České republice je komunitní práce zaznamenána jako poměrně mladá disciplína, zatímco ve světě můžeme sledovat přibližně stoletou tradici. Dle Piláta je v ČR komunitní práce využívána v oblasti komunitního plánování sociálních služeb nebo při zapojování veřejnosti do otázek strategického plánu v rámci regionálního rozvoje. (Pilát, 2015, s. 46)

Dle Havrdové (In Žurovcová, 2015, s. 10) se od počátku devadesátých let učili čeští odborníci komunitní práci v rámci stáží na zahraničních projektech, zejména v USA, Velké Británii a Holandsku. Díky navázaným kontaktům s holandskou školou „de Horst“ mohly vzniknout i v ČR společné projekty a vzdělávací programy financované ze zahraničí. Jako příklad je možné uvést cyklus kurzů komunitní práce, který proběhl

v roce 2013 v organizaci RIAPS. Na základě iniciativy účastníků těchto kurzů vzniklo první sdružení pro komunitní práci KOPRA.

Jak uvádí Kinkor (In Matoušek, 2008, s. 257) naprostá většina programů, které využívají některý z postupů komunitní práce, je rozvíjena nestátními neziskovými organizacemi. Občas se iniciátory procesu staly instituce veřejné správy nebo místní změnu vyvolali podnikatelé.

Jak si i autorka této práce mohla ověřit při práci v zastupitelstvu a na projektech pro organizaci SoFa (Society for all), komunitní práce a komunitní rozvoj se liší dle typu sídel, kde jsou realizovány. Dle Šťastné (2016, s. 13) se místní problémy, jejich řešení i využití metody a postupy liší v závislosti na velikosti a geografické poloze dané komunity:

Malá venkovská komunita (obvykle obec) – může vykazovat značnou sdílenou identitu a pořádat řadu komunitních aktivit (spojené s lidovými tradicemi, kulturní, sportovní), ale může být i ohrožena úpadkem (zrušení školy, špatné dopravní spojení, nedostatek dostupných služeb atd.). Komunitní práce se zaměřuje hlavně na kulturní akce a stabilizaci místních institucí (včetně zajištění základních sociálních služeb).

Mikroregion obcí – tj. sdružení malých obcí, kterému dominuje velká (většinou spádová) obec nebo městečko. V tomto svazku je možné pragmaticky rozvíjet síť řady služeb a ekonomických aktivit, je možné dosáhnout na řadu dotačních titulů. Většinou toto spojení zastupuje místní akční skupina. Problémy jsou často identifikovány jako nedostatek pracovních míst a nedostupnost některých služeb (často zdravotních nebo sociálních). Komunitní práce se týká celého mikroregionu.

Města střední velikosti – tato města provází dlouhá historie, často sahající až do středověku. Žije v nich pevné jádro obyvatel, s danou lokalitou identifikovaných (mají zde tzv. kořeny). Je možné zde najít relativně rozvinutou síť služeb, nabídku spolkové činnosti, knihovnu i školy, které často nabízejí aktivity pro zapojení široké veřejnosti. Tato města ale často ohrožuje pokles počtu pracovních míst, který souvisí zejména s proměnou trhu práce a zánikem těžkého nebo tradičního průmyslu. Komunitní práce je soustředěna na různé kulturní akce, vzdělávání, na otázky spojené se životním prostředím, sociální služby, a také na řešení soužití mezi tzv. majoritní společností a etnickou majoritou.

Velká města a jejich čtvrtě - komunitní práce je zde spojena s geografickým dělením na čtvrti nebo městské části, kde je následně obdobná komunitní práci v menších městech. Dopravní dostupnost usnadňuje dojezd na akce různého druhu. Sociální komunitní práce v tomto typu sídel je cílena na děti, seniory, hendikepované, etnické menšiny atd. a je zajišťována organizacemi sociálních služeb, obecními i nestátními organizacemi.

Velká sídliště – jedná se o specifický sídelní útvar, typický pro období socialismu. Komunitní práce zde má svá specifika a často naráží na nedostatek vhodných míst pro setkávání. Zajímavé bývají prvky ekologických aktivit, rozvoj komunitních zahrad nebo komunitní kompostování. Často zde ale dochází ke konfliktům s etnickými komunitami.

Suburbia – jedná se o čtvrtě rodinných domků v blízkosti velkých měst nebo v blízkosti městských center (za první republiky např. v Praze Hanspaulka, Baba aj.). Během dekad se připojily k velkoměstu, ale stále si udržují specifický charakter a atmosféru. Komunitní práce se zde orientuje na vybudování nebo upevnění vztahů mezi obyvateli a vazby s původní vesnicí nebo městem
(Šťastná, 2016, s. 13–17)

Dále Kinkor (In Matoušek, 2008, s. 258) uvádí několik typů organizací, které pracují v souladu s postupy komunitní práce:

- komunitní nadace – tento subjekt sdružuje majetek (nadační jmění) od dárců z místní komunity. Snaží se o rozšíření myšlenky filantropie
- komunitní koalice – jedná se o sdružení neziskových organizací s cílem zmapování neziskových organizací v daném místě a vytvoření partnerských vztahů uvnitř této koalice
- organizace zaměřené na komunitní práci v sociální a zdravotní oblasti – snaží se o pojetí a organizování zdravotních nebo sociálních služeb s respektujícím přístupem vůči potřebám člověka
- organizace zaměřené na účast veřejnosti v přípravě rozvojových plánů – snahou těchto organizací je aktivizování občanů a vyvolání jejich zájmu o komunitu a vztahy a hodnoty s výhledem do budoucnosti
- organizace zaměřené na ochranu životního prostředí – těmito organizacím jde zejména o zavedení principů a zásad ve smyslu „Lokální agendy 21“. Jsou to původně ekologické organizace, jejichž činnost přesahuje původní poslání

- informační a kulturní centra – mohou plnit roli prostředníků při komunitním organizování
- organizace přímo zaměřené na rozvoj dané komunity – zejména organizace s historickou vazbou k místu nebo komunitě
- komunitní školy – tyto školy slouží nejen k výuce žáků, ale jejich prostory jsou využívány komunitně k setkávání různých zájmových skupin, k realizaci rozvojových kurzů pro místní obyvatele a také pro pořádání kulturních akcí pro veřejnosti
- komunitní akce – nejde o organizaci, ale o aktivitu, která sdruží více místních organizací při plánování a pořádání této akce

1.2.1 Historie komunitní práce

Jak uvádí Kinkor (In Matoušek, 2008, s. 255) ve světě je možné považovat jako období vzniku komunitní práce druhou polovinu 19. století, kdy se potřeby společnosti výrazně proměňovaly v důsledku industrializace a urbanizace. Za hlavního průkopníka myšlenek komunitní práce je považován britský vikář Samuel Augustus Barnett, který se v roce 1873 zaměřil na organizování vzájemné praktické pomoci farníkům. Snažil se o zkoumání příčin chudoby a navazoval spolupráci s univerzitami. V roce 1884 založením univerzity Toynbee Hall vytvořil místo, které navštěvovali chudí i bohatí studenti.

V USA ve druhé polovině 19. století vznikaly první organizace, které se věnovaly komunitní práci (např. The Charity Organization Societies, New York Association for Improving the Condition of the Poor). Jejich činnost stavěla zejména na dobrovolnictví a byla zaměřena hlavně na návštěvy chudých, nezaměstnaných nebo jinak postižených rodin, kde se dobrovolníci snažily podporovat klienty v jejich soběstačnosti. (Kinkor in Matoušek, 2008, s. 255)

V průběhu 19. století přicházela i církve s novými iniciativami, které je možné označit jako počátek dnešních forem sociální práce. Šustová (In Matoušek, 2007, s. 98) zmiňuje německou protestantku Amalii Sievekingovou, která založila v roce 1832 Ženskou společnost pro péči o chudé a nemocné, která se věnovala poskytování materiální a finanční podpory potřebným. Cílem Sievekingové bylo vytvoření protestantské organizace, která by řádně zaměstnávala ženy poskytující péči o chudé

a nemocné. Tato myšlenka byla později prakticky zrealizována farářem Theodorem Fliednerem, který v roce 1836 inicioval založení prvního mateřského domu diakonek a malé nemocnice v Kaiserswerthu u Düsseldorfu. Ženy se zde vzdělávaly pro zajišťování péče o nemocné a také zde byla vyučována pedagogika malých dětí.

Ve druhé polovině století začíná v Anglii a následně v USA působit hnutí Charity Organization Society (COS), které prostřednictvím svých tzv. „přátelských návštěvníků“ zprostředkovávalo kontakty na další organizace s cílem pomoci rodinám v oblasti zprostředkování práce, právního poradenství nebo jiné formy podpory. Vzniká také organizace YMCA (Young Men's Christian Association), jejíž činnost je založena na křesťanských hodnotách. Tato organizace nabízela (a dosud nabízí prostor), kde se mládež mohla věnovat mimoškolním aktivitám, sportu a rekreaci (Šustová in Matoušek, 2007, s. 99).

Masivní rozrůstání měst přinášelo nové sociální problémy a sociální práci bylo třeba přenést z kanceláří tzv. do ulic. Jak uvádí Kinkor (In Matoušek, 2008, s. 256) komunitní práce se musela rozšířit nad možnosti řešení sociálních problémů, které nabízely tradiční instituce. To umožnilo vznik neformální infrastruktury, která nabízí překonání osamělosti a rozvíjí schopnost sdílení individuálních i skupinových problémů. Postupně tedy komunitní práce přešla od zprostředkování pomoci pro sociálně slabé ke způsobu utváření života komunity.

V Čechách se okrajově komunitní práci věnovaly na přelomu 19. a 20. století zájmové spolky, ale nebyly primárně založeny s účelem vyvolat sociální změny v komunitě, ale dopad jejich činnosti tyto změny mohl zprostředkovat. (Kinkor in Matoušek, 2008, s. 257)

Po únoru 1948 byly zájmové činnosti přesunuty pod tzv. Národní frontu a významně poznamenány ideologií komunismu. Dle Kinkora (In Matoušek, 2008, s. 257) se právě v tomto kontextu komunitní práce rozvíjí až od počátku 90. let 20. století, kdy začaly vznikat nestátní neziskové organizace.

Po změně poměrů v Československu po listopadu 1989 se dostává do popředí téma lidských práv a jejich dodržování, stejně tak myšlenka směřování k udržitelnému rozvoji. Problematika lidských práv je diskutována celosvětově, v České republice je pro tuto oblast klíčový dokument Listina základních práv a svobod (LZPS), kterou Předsednictvo

České národní rady v prosinci 1992 vyhlásilo jako součást ústavního pořádku České republiky. V Článku 10 se uvádí, že *každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno* (Listina základních práv a svobod, online).

Jak uvádí Šustová (In Matoušek, 2007, s. 108) obsahuje LZPS základní lidská práva zejména jako nárok na pomoc v hmotné nouzi a ve stáří, dále ve formě nároku na vzdělání, na práci a na svobodnou volbu povolání. Dalšími oblastmi je ochrana zdraví a pomoc státu pro rodiče pečující o malé děti. Sociální práva upravuje Hlava čtvrtá Listiny základních práv a svobod.

K myšlenkám udržitelného rozvoje se zavázalo Československo v červnu 1992 připojením k dokumentu Agenda 21, který schválila Organizace spojených národů na Konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji (také nazýváno Summit Země). Kapitola 28 se nazývá *Local authorities' initiatives in support of Agenda 21* (United Nations, 1992) v překladu „Iniciativy místních úřadů na podporu Agendy 21“.

„Jelikož řada problémů a řešení v Agendě 21 má kořeny v místních aktivitách, je podíl a spolupráce místních úřadů determinujícím faktorem v naplňování cílů dokumentu Agenda 21. Místní úřady spravují finanční, sociální i environmentální infrastrukturu, mají přehled o plánování, nastavují lokální environmentální politiku a předpisy, napomáhají implementaci také nadnárodních politik. Místní úřady jsou nejbližší lidem a hrají významnou roli ve vzdělávání, mobilizaci a zodpovědnosti veřejnosti k zajištění udržitelného rozvoje“ (United Nations, 1992, s. 285 – autorčin vlastní překlad). Tato myšlenka dle autorky bakalářské práce přesně vystihuje podstatu komunitního plánování i realizování sociálních a návazných služeb na předem jasně definovaném území, protože ze zkušenosti zastupitelky je znalost území, znalost místní komunity a zapojení místních obyvatel pro vytváření funkčního komunitního plánu zcela zásadní.

Z oblasti mezinárodních práva je dále možné zmínit Evropskou sociální chartu, kterou ČR ratifikovala v roce 1999. Touto ratifikací se ČR zavázala k usilování o dosažení takových podmínek, které umožní naplňování práv občanův oblasti sociální a zdravotní pomoci, sociálního zabezpečení a využívání sociální péče (Glumbíková, 2021, s. 27).

Dle Gumbíkové (2021, s. 27) patří od roku 2010 mezi stěžejní dokumenty na úrovni Evropské unie (EU) Strategie Evropa 2020. Aktuální akční plán Evropské unie

vycházející ze strategie Evropa 2020 předpokládá do roku 2030 splnění tří cílů v oblasti zvýšení zaměstnanosti, vzdělávání dospělých a snížení chudoby. V této souvislosti přistoupila ČR ke schválení rámcového dokumentu Strategie sociálního začleňování 2014-2020. V současnosti je platný dokument „Strategie sociálního začleňování 2021-2030“, který byl schválen vládou ČR v lednu 2020. Jak uvádí Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) jedná se o rámcové dokumenty, ve kterých je nosným tématem začleňování a boj s chudobou. Tyto dokumenty navazují na původně platný Národní program reforem (MPSV, 2022).

Jak vyplývá z výše uvedeného, jedná se dle autorky bakalářské práce o oblast, která není izolovaná a je třeba vzít do úvahy a zahrnout při společném plánování na úrovni měst a dalších samosprávních celků všechny oblasti tedy nejen potřeby (v oblasti sociální, školství, zdravotní), ale i pohled environmentální a samozřejmě finanční zdroje.

1.3 Komunitní plánování

Komunitní plánování je možné vnímat jako možnost zapojení obyvatel nebo členů komunity do rozhodování o využití zdrojů, se kterými daná komunita disponuje. Výhodou je místní znalost členů komunity, kteří ji mohou sdílet a hledat řešení vhodná pro dané místo. Dle autorčina názoru by komunitní plánování mělo korespondovat s myšlenkou udržitelného rozvoje.

Průvodce s názvem „Komunitní plánování věc veřejná“ (MPSV, 2020) definuje komunitní plánování jako metodu, která zpracovává rozvojové materiály z různých oblastí veřejného života v obci a následně v kraji, a může posílit principy zastupitelské demokracie. Jako významný charakteristický znak pro tuto metodu MPSV uvádí důraz na zapojování všech, na které má daná projednávaná oblast dopad, na vyjednávání a dialog, v neposlední řadě na výsledné řešení, které je podporováno většinou zúčastněných (MPSV, 2020). V metodickém sešitu Deset základních kroků v procesu komunitního plánování autoři definují komunitní plánování jako moderní manažerskou metodu využitelnou v sociální ekonomice, která v sobě kombinuje manažerský přístup, který je využíván komerční sférou, a sociologické a psychoterapeutické přístupy aplikované při práci s komunitou nebo skupinou (CKP, 2008, s. 4).

1.3.1 Komunitní plánování sociálních služeb

Je třeba zmínit, že komunitní plánování sociálních služeb představuje specifický proces. Dle Šťastné (2016, s. 47) byl v rámci tohoto procesu postup v České republice formalizován doporučenými postupy tak, aby vzniklé finální dokumenty byly na obecní a regionální úrovni srovnatelné. Cílem je na základě mapování, vyhodnocování a zkvalitňování sociálních služeb vytvořit síť sociálních služeb, která bude maximálně naplňovat potřeby občanů a nabízet jim dostatečné možnosti při řešení nepříznivé životní situace.

V rámci procesu komunitního plánování je třeba kromě ostatních oblastí prověřit také potřeby a požadavky uživatelů sociálních služeb, dále je třeba v rámci analýzy definovat možnosti pro danou lokalitu (tj. organizace, které služby poskytují) a v neposlední řadě zohlednit možnosti financování potřebných služeb. Na základě mapování je třeba hledat i slabá místa a posilovat nebo zkvalitňovat již fungující služby, případně zavádět služby nové (Šťastná, 2016, s. 47).

MPSV také v průvodci po komunitním plánování definuje přínosy komunitního plánování v oblasti sociálních služeb zapojením všech účastníků systému sociálních služeb nejen do přípravy, ale i realizace plánu sociálních služeb a tím se zvyšuje podíl občanů na rozhodovacím procesu a dochází k legitimizaci rozhodování řídicích a zastupitelských orgánů (MPSV, 2020). Jak je v dokumentu dále uvedeno mezi přínosy komunitního plánu soc. služeb dále patří objevování nových lidských i materiálních zdrojů a zvýšení efektivity vynaložených finančních prostředků, které jsou investovány do služeb, které jsou potřebné a ze strany uživatelů poptávané (MPSV, 2020).

Jak uvádí Hynková a Musialová (In Matoušek, 2022, s. 410) na úrovni obcí je výsledkem procesu komunitního plánování dokument s názvem „Komunitní plán sociálních služeb“, který slouží jako strategický plán rozvoje služeb v obci. Musí projít schválením zastupitelstva a stanovuje krátkodobé i dlouhodobé cíle a priority rozvoje sociálních (příp. návazných) služeb v dané oblasti. Po jeho vytvoření se přechází do realizace fází, kde jsou naplňována jednotlivá opatření a priority. Plán bývá zpracován na několik let.

Dle mínění autorky práce by komunitní plánování mělo umožnit dlouhodobý rozvoj sociálních služeb na základě místních potřeb. Nezanedbatelnou roli v oblasti

komunitního plánování hraje lidský faktor, který přináší nejen vstupy ve formě potřeb, ale také je hlavní hybnou silou v procesu realizace. Komunita si tedy sama nastavuje vlastní cíle (krátkodobé, střednědobé i dlouhodobé) a následně vyhledává a využívá vhodné prostředky pro dosažení těchto vytyčených cílů.

Nejdále se dle Piláta (2015, s. 27) věnuje komunitnímu plánování v oblasti sociálních služeb město Ústí nad Labem, kde byl již od roku 1993 realizován „Projekt komunitní péče o duševně nemocné, drogově závislé a mentálně postižené“. Pojem komunitní plánování byl definován v ČR až později.

Havrdová (In Žurovcová, 2015, s. 10) zmiňuje založení prvního komunitního centra Cheiron T, o.p.s. v Táboře, které vzniklo v roce 1995 díky mezinárodnímu projektu PHARE a zaměřuje se na rizikovou mládež. Toto komunitní centrum stále funguje a na základě údajů z výroční zprávy jejich služeb v roce 2022 využilo 104 klientů (Cheiron T, 2023, s. 27).

Jak uvádí Zatloukal (2008, s. 37) komunitní plánování zmiňuje Národní akční plán sociálního začleňování na léta 2004–2006 nebo je podrobněji rozvedeno v Bílé knize v sociálních službách.

Legislativně se komunitní plánování opírá o **zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách**, ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti 1. ledna 2007. Ministerstvo práce a sociálních věcí definuje jako hlavní cíl zákona „vytvoření podmínek pro uspokojování přirozených potřeb lidí, a to formou podpory a pomoci při zvládnání péče o vlastní osobu, v soběstačnosti nezbytné pro plnohodnotný život a v životních situacích, které mohou člověka vyřazovat z běžného života společnosti“. (MPSV, 2006)

Na úrovni krajů a obcí se této problematice věnuje také zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, 128/2000 Sb., o obcích, resp. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze. Zákon o obcích definuje, že *obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu dále pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů* (Zákony pro lidi, 2003). Zde je dle autorky práce prostor pro zapojení veřejnosti a využití komunitního plánování.

Jak uvádí Glumbíková a kol. (Glumbíková, 2021, s. 27) využití metody komunitního plánování v oblasti sociálních služeb (KPSS) při plánování a řešení veřejných služeb

ukládá vláda ČR svým usnesením č. 824 z roku 2004 ke Strategii podpory dostupnosti a kvality veřejných služeb.

Autorku práce velmi zaujalo tvrzení Havlíkové a Hubíkové (2007, s. 9), že díky přesunu části správních pravomocí na lokální (příp. regionální úroveň) dochází k nabídnutí prostoru pro větší míru realizace občanských práv jedinců na úrovni komunit. Proces KPSS tak může představovat i jeden ze způsobů, jak je možné efektivně a v souladu s demokratickými zásadami provádět lokální správu a tím podporovat pocit sounáležitosti občanů s jejich komunitou.

V roce 2002 byla Ministerstvem práce a sociálních věcí vydána publikace s názvem „Komunitní plánování věc veřejná“, která obsahuje základní informace o komunitním plánování s cílem poskytnout krajům a obcím metodickou podporu při zavádění komunitního plánování sociálních služeb na jejich území. Jak je v metodickém materiálu uvedeno, bylo cílem MPSV rozšíření procesu komunitního plánování do více míst v ČR. Rozvoj komunitního plánování na místní úrovni měl být podpořen vzdělávacími aktivitami v oblasti získávání potřebných odborných kompetencí pro realizaci zpracování plánů komunitního plánování, vydáním rozšířeného metodického materiálu pro samosprávné celky, a zajištěním finančních zdrojů pro podporu obcí a měst v rámci státního rozpočtu pro rok 2003 (Vasková, 2011, s. 10).

Jak autorka práce zjistila, první komunitní plán sociálních a návazných služeb na území ORP Lysá nad Labem, které je předmětem zájmu této bakalářské práce, byl zpracován v roce 2019 na období 2020–2024. Na základě informací získaných od zástupců sociálního odboru Městského úřadu Lysá nad Labem by mělo dojít ve druhé polovině roku 2024 k aktualizaci stávajícího plánu sociálních a návazných služeb pro území Mikroregionu Polabí.

1.3.2 Základní principy komunitního plánování

Každá organizace a každá komunita chápe komunitní plánování svým vlastním způsobem. Přesto komunitní plánování lze definovat určitými základními principy.

Leoš Zatloukal (2008, s. 36) definuje následující:

důraz na partnerství a spolupráci – *názorům všech stran musí být dopřáno stejného prostoru* (Vasková, 2002, s. 11); je třeba, aby byli přizváni ke spolupráci uživatelé sociálních služeb, poskytovatelé sociálních služeb, zadavatelé a široká veřejnost, které je třeba brát jako rovnocenné partnery v procesu plánování.

zapojení místního společenství (komunity) – při plánování není možné vynechat žádnou se skupin v rámci komunity. Jedná se o zadavatele sociálních služeb a řádně zvolená zastupitelstva obcí, poskytovatele služeb (ti jediní mohou plán zrealizovat), uživatele sociálních služeb (bez jejich přítomnosti není možné zjistit skutečné potřeby v oblasti sociálních služeb).

Potřeby, priority a směry rozvoje služeb jsou stanoveny lidmi, kteří v obci žijí – dodržení tohoto principu dojde k posílení demokratických principů ve společnosti. Občané se zapojí do veřejného života a političtí demokraticky zvolení zástupci získají od voličů podněty, které vycházejí z potřeb místních obyvatel.

uskutečnitelný kompromis – ideálním výstupem procesu komunitního plánování je vymezení konkrétních cílů a kroků k jejich dosažení, nastavení časového harmonogramu pro dosažení cílů a také dostatek finančních zdrojů pro každý plánovaný krok. Definované cíle jsou výsledkem kompromisních jednání mezi všemi účastníky procesu komunitního plánování. Takto definované konkrétní cíle by měly být realizovatelné, protože mají potřebnou podporu v komunitě a naplánované zdroje pro jejich krytí. Je možné je i kontrolovat a následně vyhodnotit.

Dle autorky práce je třeba si uvědomit, že proces komunitního plánování není jednorázový, ale je třeba jej pravidelně vyhodnocovat a aktualizovat v souvislosti s vývojem potřeb komunity v daném předem stanoveném časovém cyklu. Je tedy nezbytné principy nebo jejich modifikace uplatňovat s ohledem na konkrétní podmínky, jen tak je možné připravit kvalitní komunitní plán sociálních služeb.

1.3.3 Účastníci komunitního plánování sociálních služeb

Při plánování sociálních služeb je třeba, aby vycházely z lokálních potřeb, jednalo se o skutečně užitečné služby a byly využity účelně prostředky (finanční, materiální a lidské zdroje) na jejich plnění a poskytování. Toho může být dosaženo pouze, pokud se do procesu plánování zapojí všichni, kterých se služby týkají.

Pilát (2015, s. 55) toto definuje jako tzv. **princip triády**, kdy spolu plánují a **spolupracují** minimálně tři strany.

Zpracovatel

Zpracovatel je kompetentní k vedení/koordinaci procesu komunitního plánování, zpracovává průběžné výstupy a následně konečnou podobu komunitního plánu (KP). Jak uvádí Vasková (2002, s. 8), zpracovatelem může být odborník na komunitní plánování, zaměstnanec obce nebo kraje, nebo může dojít obcí/krajem k pověření specializovaného subjektu (např. nestátní nezisková organizace).

Zadavatel

Úkolem a cílem zadavatele je zajištění potřebných sociálních služeb na daném území, jedná se tedy o zvolené politické zástupce obce. Poskytované služby by měly splňovat nejvyšší možné standardy a současně musí splňovat podmínky finanční a místní dostupnosti. Kraje a obce s rozšířenou působností jsou pověřeny koordinací poskytování sociálních služeb, umožňují odborné sociální poradenství a zajišťují dostupnost informací o možnostech a způsobech poskytování sociálních služeb v jejich regionu (Čámský, 2011, s. 30).

Z autorčiny osobní zkušenosti si obce skutečně najímají na metodické vedení procesu zpracování komunitního plánu odborníky a specializované firmy, které s tímto procesem již mají zkušenosti. Například město Lysá nad Labem, v jejíž jedné ze spádových obcí autorka práce působí jako zastupitelka, se v roce 2018 zapojilo do procesu komunitního plánování sociálních a návazných služeb jako partner bez finančního příspěvku v projektu Centra pro komunitní práci (CpKP) střední Čechy s názvem „Plánujeme v Mikroregionu Polabí“. Tento projekt byl financován z EU

prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost. Proces byl organizačně řízen zaměstnanci CpkP střední Čechy v oblasti metodického vedení procesu a zaměstnanci městského úřadu v rámci koordinace procesu plánování.

Dle Půčka (2012, s. 27) je třeba zadavatelem (obcí, krajem) v rámci strategického řízení vyjasnit, kdo je jejich „zákazníkem“. Na základě toho je možné definovat jeho potřeby, požadavky a očekávání a jakou hodnotu je schopen pro svého „zákazníka“ vytvořit/zajistit. Smyslem je hledání ideální shody mezi tím, co občané/členové komunity požadují a tím, jaké má zadavatel dostupné zdroje.

Poskytovatelé

Jedná se o subjekty nabízející a poskytující sociální služby na daném území. Poskytovateli mohou být fyzické osoby, neziskové organizace, organizace zřízené obcí, krajem nebo státem. *Cílem poskytovatele je udržet a rozvíjet své zařízení a poskytovat kvalitní sociální služby v souladu se svým posláním a rozvojovým plánem* (Zatloukal, 2008, s. 34).

Jak uvádí Vasková (2002, s.10) postavení všech poskytovatelů v procesu komunitního plánování má být rovnocenné, jejich cíle a záměry mají stejnou váhu. Jako významný přínos účasti na komunitním plánování Pilát (2015, s. 59) uvádí možnost navázat jednotlivým subjektům užší spolupráci se zadavateli a možnost prezentovat své služby prostřednictvím katalogu poskytovatelů sociálních služeb pro daný region. Jak si autorka bakalářské práce sama ověřila, je katalog poskytovatelů sociálních služeb jedinými výstupem, který byl předán starostům a prezentován na webových stránkách po skončení projektu komunitního plánování na území Mikroregionu Polabí.

Dle Glumbíkové (2021, s. 27) jsou základní platformou pro vzájemné setkávání v rámci aktérů komunitního plánování tzv. pracovní skupiny, které bývají zaměřeny nejčastěji dle cílových skupin uživatelů výsledného plánu. V rámci pracovních skupin se diskutují slabé a silné stránky sociálních a návazných služeb v dané lokalitě, následně se hledají vhodná řešení pro jejich optimalizaci.

Uživatelé

Uživatel sociálních služeb je dle Piláta (2015, s. 58) definován jako osoba v nepříznivé nebo tíživé sociální situaci. Zapojení se do procesu komunitního plánování umožňuje uživatelům spolupodílet se na vytváření/utváření systému sociálních služeb v jejich regionu, přináší mu příležitosti k navázání spolupráce s novými partnery.

Uživatel má dále možnost vyjádřit se k fungování sociálních služeb a prosazovat své zájmy a cíle. V neposlední řadě se mu otevírá možnost získat informace o nových příležitostech, aktivitách a trendech v oblasti sociálních služeb.

Oslovení a zapojení uživatelů sociálních služeb do komunitního plánování nabízí možnost identifikovat jejich skutečné potřeby v oblasti sociálních služeb, je možné získat informace o kvalitě poskytovaných sociálních služeb, odhalit mezery v nabídce a objevit nové zdroje pro uspokojování potřeb uživatelů (Pilát, 2015, s. 59).

Veřejnost

Zapojení veřejnosti do plánování umožňuje představit celý systém podpory sociálních služeb srozumitelně a vnáší prvek transparentnosti do procesu. Setkávání občanů, veřejná projednávání a konzultace mohou přinést nové podněty a možnosti, které mohou přispět ke zkvalitnění a zefektivnění jednotlivých přijímaných řešení (Pilát, 2015, s. 61).

Dle Havrdové (In Žurovcová, 2015, s. 15) je dobré k plánování přizvat i děti, které mohou přinést netradiční a výborná řešení. Autorka bakalářské práce má vlastní dobrou zkušenost z obce, kde působí jako zastupitelka. Besedy se žáky probíhají také v oblasti využívání veřejného prostoru, kdy do spolupráce jsou dále zapojeni obecní architekti, kteří pomáhají přenést návrh veřejnosti včetně dětí a žáků školy do projektů obnovy veřejných míst. Takto byla obnovena naučná stezka, vznikají informační tabule s grafickými návrhy žáků školy, v neposlední řadě byla při rekonstrukci návesního rybníku umístěna na hrázi velká šachovnice pro hru „Dáma“ s dřevěnými hracími kameny.

Participací na procesu plánování a díky jeho transparentnosti získávají dle Glumbíkové (2021, s. 28) občané, poskytovatelé služeb i veřejnost lepší vhled a porozumění procesům a vstřícněji přijímají rozhodnutí učiněná samosprávou.

Jak uvádí Krbcová Mašínová a Polesný (CKP, 2008, s. 9) jednotlivé subjekty mohou působit ve více rolích (např. obec může být zadavatel i poskytovatel apod.). Triáda by tedy měla být bezpečným a otevřeným prostředím pro efektivní komunikaci a společná řešení.

Z pohledu managementu pracují účastníci procesu ve třech vzájemně propojených rovinách:

- politická rovina (zadavatelé plánů)
- odborná rovina (zajišťují poskytovatelé služeb a další odborníci)
- uživatelská rovina (uživatelé služeb a veřejnost)

Dle projektu Equal EU č. 0076¹ (CKP, 2008, s. 10) bylo v regionu Ústí nad Labem rozšířena triáda o Úřady práce a zaměstnavatele, což rozšířilo možnosti řešení problematiky v oblasti populace ohrožené sociálním vyloučením z trhu práce. Dle výstupů projektu tak dochází ke snadnějšímu vytváření nových pracovních příležitostí pro osoby znevýhodněné na trhu práce.

1.3.4 Cíle a přínosy komunitního plánování

Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) definovalo v roce 2002 cíle komunitního plánování sociálních služeb (KPSS) zejména jako posilování sociální soudržnosti komunity a v podpoře sociálního začleňování a předcházení sociálnímu vyloučení u jednotlivců i skupin (Vasková, 2002, s. 5).

Prakticky je možné vnímat přínos komunitního plánování ve vytvoření uceleného konceptu a systému sociálních služeb v dané lokalitě, který zohledňuje místní potřeby, zkušenosti uživatelů i poskytovatelů, reaguje na odlišnosti a specifika dané lokality a v neposlední řadě přispívá k zajištění vynakládání finančních prostředků efektivně. Vhodná komunikace a transparentní zveřejnění výstupů zvyšuje u občanů zájem o dění

¹ Projekt EQUAL EU č. 0076 Komunitní plánování jako nástroj pro posilování sociální soudržnosti a podporu sociálního začleňování a předcházení sociálnímu vyloučení sociálně znevýhodněných osob na trhu práce, který byl spolufinancován Evropským sociálním fondem EU a státním rozpočtem ČR, byl realizován Centrem komunitní práce (CKP) Ústí nad Labem v červnu 2008. Výstupem byly kromě jiného metodiky „Deset kroků procesem komunitního plánování“ (MPSV, 2020)

v obci, může mít dopad na upevnění pocitu příslušnosti ke komunitě a v neposlední řadě může podpořit objevování nových možností řešení i lidských a materiálních zdrojů.

Dle Havlíkové a Hubíkové (2007, s. 6) většina obcí ČR přistupuje k plánování s poměrně úzce vymezeným cílem na vyladění nabídky, poptávky a kvality sociálních služeb tzv. na míru pro danou lokalitu. Jak dále uvádějí (2007, s. 9) je přínosem KPSS pro obec vytvoření systému sociálních služeb, který vznikl protnutím potřeb uživatelů s možnostmi poskytovatelů a efektivním využitím dostupných zdrojů (např. finančních). Další přínosy je dle nich možné spatřovat ve zvýšení důvěryhodnosti politických rozhodnutí místních zastupitelstev, v umožnění vzájemných setkávání, navazování osobních kontaktů a v efektivním řešení problémů, což označují jako růst sociálního kapitálu komunity (Havlíková, Hubíková, 2007, s. 9).

1.3.5 Fáze komunitního plánování sociálních služeb

V literatuře je možné dohledat různé členění procesu komunitního plánování na jednotlivé fáze, které na sebe navazují. Pilát (2015, s. 75) uvádí členění dle Brueggemanna na celkem 11 fází:

- vytváření sítí, struktur a vazeb,
- vytvoření pracovní skupiny pro řízení procesu,
- definování problému,
- zjištění stanovisek k danému problému a k jeho příčinám,
- získávání informací o problému,
- generování možných variant řešení,
- posouzení a porovnání alternativních opatření,
- zajištění zpětné vazby,
- veřejná prezentace návrhu opatření členům komunity a prezentace návrhu opatření osobám, které dělají politická rozhodnutí,
- implementace opatření do praxe,
- monitoring a hodnocení plánu.

Milan Kinkor (In Matoušek, 2008, s. 262) uvádí dělení pouze na čtyři fáze:

- zjišťování a analýza potřeb,
- plánování,
- realizace (implementace),
- vyhodnocení (evaluace).

Toto členění nezahrnuje fázi přípravnou, která předchází vlastnímu oslovení účastníků KPSS. Je třeba stanovit pracovní skupiny, definovat účastníky pro oslovení v rámci KPSS a vytvořit patřičné informační strategie. Autorce bakalářské práce je bližší definice dle Piláta, protože je podrobnější, více návodná a snižuje se tak možnost opomenutí nebo podcenění některé z činností v přípravné fázi.

Dle MPSV (Vasková, 2002, s. 13) je dále nezbytné vytvořit funkční řídicí struktury a stanovit pravidla pro jednání. Po naplnění těchto fází je možné oslovit všechny účastníky včetně veřejnosti a poskytnout jim dostatek prostoru pro vyjádření svých cílů, zájmů a potřeb. Na základě těchto informací je možné vypracovat tzv. SWOT analýzu – tj. *analýzu potřeb a zhodnocení existujících zdrojů, silných a slabých stránek existujícího systému sociálních služeb, vyjmenování příležitostí a rizik a nastínění trendů pro rozvoj sociálních služeb* (Pilát, 2015, s. 74).

Ve čtvrté fázi by dle MPSV mělo dojít ke stanovení směru rozvoje sociálních služeb a stanovení cílů a priorit, kterých má být dosaženo. Představa rozvoje musí být v každé fázi srozumitelná pro všechny účastníky a všemi účastníky také akceptována a odsouhlasena.

V páté fázi by měla být nastavena tzv. strategie rozvoje sociálních služeb. Dle Piláta (2015, s. 75) jsou formulovány dílčí návazné kroky a úkoly vedoucí k dosažení cílů stanovených ve čtvrté fázi. Je nezbytné také odsouhlasit systém pro průběžné monitorování realizace a zpracovat finální verzi komunitního plánu sociálních služeb, která bude předložena k veřejnému připomínkování a schválení zastupitelstvem obce.

Závěrečná šestá fáze je vlastní realizace komunitního plánu, následně revize plánu a formulování nových alternativ. Dle Kinkora (In Matoušek, 2008, s. 266) je evaluace plánu nejvíce podceňovanou a zanedbávanou fází u komunitně orientovaných projektů.

Není dostupná vhodná metodologie a často i chuť, vůle nebo finanční prostředky na vyhodnocení. Pokud proběhne kvalitní vyhodnocení plánu je to významná pomoc pro další plánování a také financování projektů.

Jak uvádí Řezníček (1994, s. 61) prosazování komunitní práce v České republice je relativně obtížné. Může to souviset s určitým odporem obyvatel k organizovaným svépomocným činnostem, který může být spojen s negativním vnímáním tzv. Akcí Zet z doby socialistického Československa. Dalším důvodem může být nestálost politického prostředí v ČR – změny místní správy a samosprávy včetně nejistého financování oblastí sociálních služeb. Přestože tyto obtíže pojmenoval Ivo Řezníček již v roce 1994, nedošlo dle názoru autorky v této oblasti za dvacet let k příliš velkému posunu.

1.3.6 Překážky a rizika spojená s procesem komunitního plánování sociálních služeb

Havlíková s Havrdovou (2007, s. 17) uvádějí narušení inkluzivního potenciálu KPSS na základě dat z kvalitativní případové studie v obci, která v rámci KPSS cílila na problém sociální exkluze, ale dle mínění autorky práce je možné na ně nahlížet ze širšího úhlu pohledu a mít je na zřeteli při procesu plánování.

Rezignace na aktivní zapojení uživatelů do procesu KPSS – dojde k potlačení aktivního zapojení uživatelů v triádě, upozadění jejich vlivu v rámci pracovních skupin. Uživatel byl vnímán jako nekompetentní (zejména v oblasti politického vyjednávání). Jak dále autorky případové studie uvádějí v jedné z pracovních skupin v popisovaném projektu přišla většina uživatelů na pár schůzek, po zjištění, že nerozumí, oč jde a jak se prosadit, již více na jednání nepřišli;

Nevalidní zjišťování potřeb uživatelů sociálních služeb – promyšlené a profesionálně vedené šetření potřeb uživatelů může velmi dobře identifikovat slabá místa v síti sociálních služeb, definovat nové aktuální problémy a zprostředkovat představu o cílových skupinách. V dané obci byla pro mapování zvolena forma dotazníkového šetření, což bylo značně diskutabilní a některé cílové skupiny vykazují mizivou návratnost vyplněných dotazníků. To výrazně ovlivnilo zájmy a potřeby uživatelů sociálních služeb při přípravě komunitního plánu (2007, s. 19);

Nerovné „partnerství“ aktérů KPSS – jako jeden z výrazných administrativních rysů Havlíková s Hubíkovou (2007, s. 19) uvádějí hierarchický styl řízení procesu ze strany obecních zastupitelů, což může významně ovlivňovat proces tvorby plánu, ale také implementaci obecní politiky sociálních služeb;

Nevyužívání zdrojů komunity – jak se dále uvádí v případové studii autorek Havlíkové a Hubíkové (2007, 19) v rámci dané obce bylo zastupiteli rozhodnuto o najímání expertních organizací pro realizaci některých úkolů v rámci procesu komunitního plánování. V situacích, kdy by daný úkol zvládli místní aktéři, byly najímány externí agentury. Tato rozhodnutí v očích místních aktérů následně neměla patřičnou legitimitu a byla snížena ochota ke ztotožnění s výstupy práce těchto expertů.

Na základě získaných dat autorky Havlíková a Hubíková (2007, s. 20) uvádějí, že:

- místo celkového zvýšení vzájemné důvěry mezi subjekty došlo k prohlubování počáteční nedůvěry.

- místo zdravé konkurence přetrvával nebo dokonce sílil pocit rivality.

- pokud nedojde k nastavení transparentního prostředí zůstává nejistota v oblasti použitých postupů i cílů.

- z důvodu vytěsnění uživatelů sociálních služeb z účasti na procesu komunitního plánování sociálních služeb dochází k devalvaci zájmů a reálných potřeb těchto uživatelů (Havrdová a Havlíková, 2007, s. 21)

Výše definované výhrady a varování nemají odradit od realizace lokálních komunitních plánů sociálních služeb, ale díky nim je možné lépe porozumět příčinám nezdaru. Havlíková a Hubíková (2007, s. 25) upozornily na konkrétní úskalí, kterým se ale dá úspěšně vyhnout při jejich včasné rozpoznání a pochopení. Dále si kladly za cíl upozornit na důležitou dimenzi komunitního plánování, kterou je inkluzivní potenciál (2007, s. 26).

Pro definování překážek jsou také velmi vhodné kazuistické studie realizovaných projektů v rámci KPSS. Dle autorky této bakalářské práce je možné dedukovat, že každá komunita může vykazovat rozdílné překážky při vytváření komunitního plánu sociálních služeb. Je to obdobné jako s potřebami, které KPSS řeší, protože každá komunita má

odlišné vstupní podmínky, možnosti i geografickou nebo demografickou skladbu a řadu dalších odlišností.

Dle Šťastné (2016, s. 27) byla v 90. letech 20. století v ČR snaha o zahraniční podporu komunitní práce jako prvku občanské společnosti. V současné době je v ČR segment komunitní práce systémově podhodnocen. Jelikož EU projekty v ČR nezařadilo do svých priorit, naráží nyní neziskové organizace u nás na nedostatek financí.

Havrdová (In Žurovcová, 2015, s. 15) uvádí v kazuistické studii, že při realizaci jejich projektu v rámci rozvoje komunity v oblasti dolního Hrušova často naráželi ze strany úřadů na nedůvěru. Pro rozvoj spolupráce byl také překážkou poměrně negativní pohled úředníků na Romy a jejich schopnosti. V rámci tohoto projektu také Bílý (In Žurovcová, 2015, s. 21) zmiňuje chybějící nebo nedostatečnou dotační podporu komunitní práce, což výrazně ovlivňovalo kvalitu poskytované služby. V komunitní práci s Romy hrála roli i „klanovost“. Pro komunitní pracovníky bylo obtížné se ve vztazích ve skupině orientovat, natož je spojit do spolupracující skupiny. Komunitní pracovníci při realizaci komunitní práce také zpočátku naráželi na nedůvěru a pasivitu ze strany komunity.

Dle autorky bakalářské práce je velmi důležité seznámit se před zahájením komunitního plánování sociálních služeb s již definovanými překážkami a úskalími identifikovanými v jiných projektech, protože se jim dá v daném procesu vyhnout a udělat tak daný proces plánování efektivnější a tím šetřit i zdroje (např. časová úspora).

1.4 Municipality a jejich kompetence

Veřejná správa je v České republice vykonávána na základě územní struktury. Toto členění zapracovalo Ministerstvo vnitra (MV) do zákona o územně správním členění státu č. 51/2020 Sb., v platném znění, na základě série reforem.

Podstatou tohoto zákona je sjednotit právní úpravu členění státu, vzájemnou skladebnost územních jednotek a tím zpřehlednit územní strukturu veřejné správy. Díky tomu jsou stávající **kraje** členěny na **správní obvody obcí s rozšířenou působností** (ORP). Každý tento správní obvod je vymezen výčtem obcí, které ho tvoří (MV, 2020).

1.4.2 Obce

Jak je definováno v zákoně o obcích č. 128/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů (Zákony pro lidi, 2024), je obec základním územním samosprávným společenstvím občanů, tvoří územní celek s vlastními hranicemi, má vlastní majetek. Dle § 2 obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. Zde je dle autorky BP jasně patrná nutnost zapojení zástupců obcí do komunitního plánování, jelikož jim zajištění služeb ukládá zákon.

Dle §5 patří mezi orgány obce starosta, obecní úřad, zastupitelstva, rady a další zvláštní orgány. Malé obce jsou na veřejnosti zastupovány starosty, proto si autorka práce pro empirickou část vybrala pro realizování rozhovorů právě starosty, kteří by měli být z titulu své funkce do procesu komunitního plánování přizváni.

Občanem obce je dle zákona fyzická osoba, která je státním občanem České republiky a je v obci hlášena k trvalému pobytu. Občané, kteří dosáhli věku 18 let, mohou volit, být zvoleni do zastupitelstva, mohou podávat orgánům obce návrhy, připomínky a podněty.

Jak zjistila autorka BP v procesu komunitního plánování mohou zadávat podněty a připomínky klidně občané mladší 18 let, tj. děti, kteří mohou být zařazeni do některé z pracovních skupin nebo mohou být touto pracovní skupinou osloveni ke spolupráci, takže mohou sami vyjádřit názor k potřebnosti na daném území – např. ke kapacitám nízkoprahových zařízení, dětských hřišť, sportovišť apod.

V rámci komunitního plánování by dle MPSV (Průvodce, 2020) obec měla hlavně vytvářet příležitosti pro dlouhodobé zapojení občanů, koordinovat řízení a plánování sociálních služeb s ostatními veřejnými službami, od počátku komunikovat srozumitelně všechny podstatné informace o procesu a výsledcích komunitního plánování a také stanovit jasná pravidla financování sociálních služeb, která vychází z priorit stanovených v rámci komunitního plánu.

1.4.3 Starostové

Dle zákona o obcích zastupuje starosta obec navenek, je zvolen zastupitelstvem. Dle § 102 starosta odpovídá mimo jiné za informování veřejnosti o činnosti obce, zabezpečuje výkon přenesené působnosti v obcích, svolává a zpravidla řídí zasedání zastupitelstva obce. Starosta tak má rozsáhlé kompetence, ale také zodpovědnost vůči občanům obce – voličům.

Pro obce, zastoupené starosty, by měl dobře zpracovaný komunitní plán dle průvodce po komunitním plánování (MPSV, 2020) představovat zejména legitimizaci rozhodování zastupitelských orgánů v rámci zajišťování a vyjednávání v oblasti sociálních služeb na úrovni vyšších územně správních celků (tj. na úrovni ORP nebo kraje), kde dochází ke sdružování stávajících zdrojů a potřeb jednotlivých obcí a zvýšení využití těchto zdrojů (tj. zvýšení efektivity investovaných prostředků). V neposlední řadě dle průvodce (MPSV, 2020) by měl dobře zpracovaný komunitní plán sociálních služeb zvýšit dostupnost a kvalitu sociálních služeb, rozšířit jejich nabídku a umožnit těmto službám reagovat na místní potřeb a lokální odlišnosti.

EMPIRICKÁ ČÁST

2 Metodologie a cíl průzkumu

Téma bakalářské práce bylo zvoleno na základě osobních zkušeností autorky získaných ve funkci zastupitele jedné z obcí v ORP Lysá nad Labem. V rámci metodologického postupu autorka se rozhodla zvolit kvalitativní strategii a zacílit svůj průzkum na zkušenosti starostů, které mají v oblasti komunitního plánování sociálních a návazných služeb. Starostové, jako demokraticky zvolení zástupci, by měli mít přehled o potřebách obyvatel jejich obce v oblasti sociálních a návazných služeb. Tyto požadavky by dále měli předávat nadřízené obci s rozšířenou působností, kde dochází k vyhodnocení dat za celé území a následně k vyhodnocení, zda je možné definované potřeby obyvatel uspokojit a jakým způsobem.

Jak již bylo uvedeno v teoretické části, obce s rozšířenou působností mají ze zákona o obcích povinnost zajistit všestranný rozvoj svého území včetně rozvoje sociální péče. Díky komunitnímu plánování by mělo dojít ke zmapování nejen poptávky ze strany obcí, ale i nabídky ze strany organizací nabízejících sociální služby. Porovnáním poptávky a nabídky vznikne jak přehled služeb, ve kterých je nabídka dostatečná, ale je třeba se zaměřit i na oblast, kde potřeby obcí naplňovány nejsou.

Území ORP Lysá nad Labem je sdruženo s obcemi do tzv. dobrovolného svazku obcí s názvem Mikroregion Polabí, ve kterém probíhala příprava komunitního plánu poprvé a naposledy v roce 2018-19. Jako obec s rozšířenou působností má Lysá nad Labem povinnost průběžně zpracovávat akční plány, které slouží jako podklad k následnému plánování na úrovni Středočeského kraje v rámci tzv. desk research (nebo-li sekundární výzkum), jehož hlavním principem je sběr a analýza dat z jednotlivých území s cílem popisu a pochopení aktuálního stavu v dané oblasti a plánování dalšího postupu na základě předpokládaného vývoje.

2.1 Cíl průzkumu

Hlavním cílem kvalitativního průzkumu této práce bylo zjistit a popsat proces komunitního plánování sociálních služeb ve vybraných obcích spadajících pod Lysou nad Labem pohledem starostů těchto obcí. Obce na území daného ORP jsou sdruženy v dobrovolném svazku obcí s názvem Mikroregion Polabí, v rámci tohoto sdružení bylo komunitní plánování realizováno. Pro naplnění hlavního cíle stanovila autorka práce následující hlavní průzkumnou otázku:

Jakým způsobem je realizováno komunitní plánování sociálních a návazných služeb v ORP Lysá nad Labem?

Dále autorka práce stanovila následující tři dílčí průzkumné otázky, které slouží pro strukturování rozhovorů a jejich následné vyhodnocení:

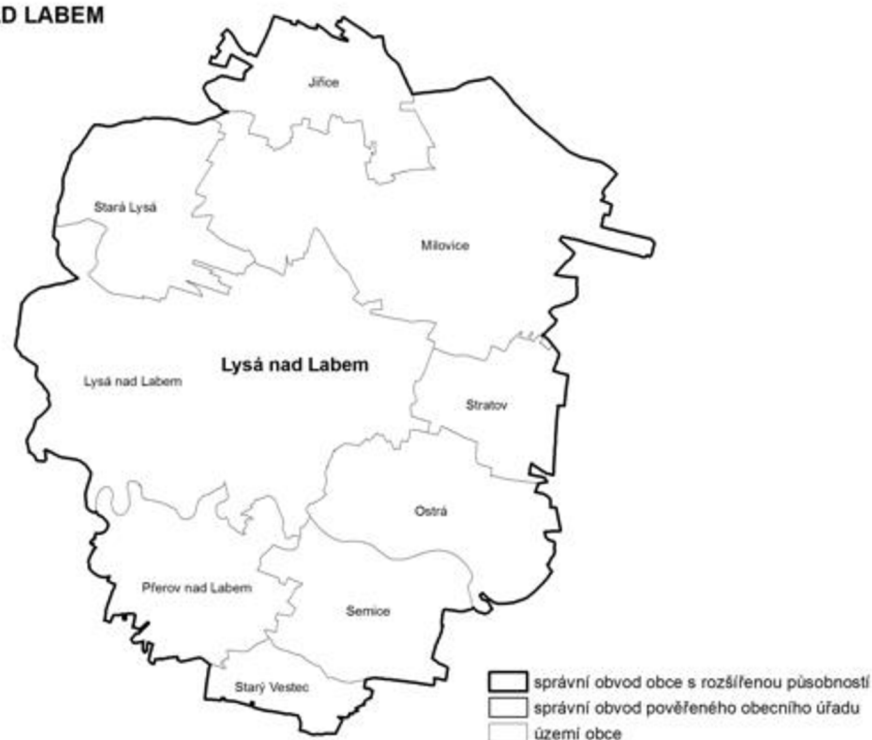
1. Jaké sociální služby jsou předmětem zájmu starostů?
2. Jaké informace mají starostové v oblasti komunitního plánování služeb v jejich regionu?
3. Jakým způsobem jsou ochotni se zapojit do komunitního plánování sociálních služeb?

2.2 Stanovení průzkumného vzorku

Bakalářská práce pojednává o komunitním plánování, v jehož rámci nejčastěji řeší potřeby občanů jednotlivých obcí jejich volení zastupitelé. U menších obcí jsou to nejčastěji starostové, kteří jsou pro výkon této funkce po dobu mandátu ve většině tzv. uvolnění ze svých zaměstnání.

Na základě znalosti místního prostředí autorka bakalářské práce věděla, že v roce 2018 probíhal v daném ORP Lysá nad Labem projekt s názvem „Komunitní plán sociálních a návazných služeb Mikroregionu Polabí“, do kterého byli zapojeni starostové obcí spadajících do daného ORP. Rozsah území Mikroregionu Polabí a ORP Lysá nad Labem je shodný.

SO ORP LYSÁ NAD LABEM
(stav k 1. 1. 2014)

Obr. 1: Správní obvod obce s rozšířenou působností Lysá nad Labem (ČSÚ, 2022)

Kritériem výběru pro stanovení vzorku byly určeny 2 podmínky:

1/ zařazení obce do dobrovolného svazku „Mikroregion Polabí“ v době vytváření komunitního plánu v rámci projektu „Komunitní plán sociálních a návazných služeb Mikroregionu Polabí“

2/ počet obyvatel obce, který autorka stanovila na max. 1500 obyvatel k 1. 1. 2024. Nastavením těchto parametrů se zúžil počet obcí splňujících kritéria na 7 z 9 obcí mikroregionu. Dva celky mají počet obyvatel vyšší než deset tisíc obyvatel, jedná se o města, která se svou demografickou strukturou zcela odlišují. Také potřeby obyvatel a způsob jejich naplňování je odlišný. Většina sociálních a návazných služeb také sídlí právě v těchto městech, takže jsou pro obyvatele těchto měst dobře dostupné. Obyvatelé obcí musí za většinou služeb cestovat. Pro definování výše uvedeného kritéria autorka využila data Svazu měst a obcí ČR k sociálním potřebám obyvatel získaná a zveřejněná v rámci projektu „Posilování administrativní kapacity obcí na bázi meziobecní spolupráce“. V rámci tohoto projektu se zástupci členských obcí shodují, že se z velké části daří sociální potřeby v menších obcích uspokojovat pomocí v rodině nebo v rámci

sousedské výpomoci. Zároveň ale uvádějí, že je pro ně důležitá možnost výměny zkušeností a informací. (SMOČR, 2021, s. 11).

Z průzkumného šetření autorka této bakalářské práce eliminovala obce s počtem obyvatel nad 3 000. Z právního hlediska se taková obec, která má alespoň 3000 obyvatel stává městem, potřeby obyvatel a způsoby jejich uspokojování mohou být výrazně odlišné od obcí s nižším počtem obyvatel.

Tab. 1: Přehled obcí a počet obyvatel na území ORP Lysá nad Labem v době projektu KPSS ORP Lysá nad Labem (ČSÚ, 2024)

Název obce	Počet obyvatel k 1.1.2024
Lysá nad Labem	10 047
Milovice	13 634
Přerov nad Labem	1 307
Semice	1 273
Stará Lysá	809
Stratov	708
Ostrá	595
Jiřice	312
Starý Vestec	222

Průzkumu se zúčastnilo šest respondentů, z toho pět mužů a jedna žena. Poslední respondent účast odmítl z důvodu velkého pracovního vytížení. Průzkum probíhal v období leden až květen 2024.

2.3 Metoda sběru dat

Pro sběr dat a popsání zkoumané oblasti byla zvolena metoda polostrukturovaného rozhovoru s vybranými starosty obcí na území Mikroregionu Polabí.

V rámci **polostrukturovaného rozhovoru** autorka připravila sadu otázek (viz Příloha č. 1 této bakalářské práce), které po dohodě s respondenty zaslala před osobní

schůzkou e-mailem, takže respondenti měli možnost se předem na rozhovor připravit. Výhodou polostrukturovaného rozhovoru je možnost tazatelky ověřit si, jak respondent danou odpověď myslí a případně klást doplňující otázky (Miovský, 2006, s. 16).

Otázky autorka bakalářské práce rozdělila do čtyř bloků. Kde blok otázek 1–4 slouží pro identifikaci respondentů a ověření statistické informace o počtu obyvatel obce.

Další tři bloky otázek mají sloužit pro zodpovězení dílčích průzkumných otázek této bakalářské práce. Pro zjištění sociálních služeb, které jsou předmětem zájmu starostů, jsou podkladem odpovědi na otázky 5 až 8. Na průzkumnou otázku č. 2 ohledně informací, které starostové mají v oblasti komunitního plánování sociálních služeb, použila autorka bakalářské práce odpovědi na otázky 9, 10, 13 a 14. Otázky č. 11 a 12 pokládané v rozhovoru byly podkladem pro zjištění odpovědí na třetí průzkumnou otázku, která se zaměřila na způsob, jakým jsou starostové ochotni se zapojit do komunitního plánování sociálních služeb v rámci Mikroregionu Polabí.

Rozhovory byli s ústním souhlasem respondentů nahrávány na audio zařízení a přepsány do textové podoby. Autorka následně vyhodnocovala jednotlivé bloky odpovědí na otázky (viz výše), hledala podobné znaky v odpovědích jednotlivých respondentů nebo naopak oblasti, kde se respondenti v odpovědích zcela rozcházejí.

3 Stručný popis projektu KPSS v ORP Lysá nad Labem

Před vlastním zahájením průzkumného šetření u respondentů se autorka práce pokusila shromáždit maximálních množství podkladů k projektu komunitního plánu sociálních a návazných služeb Mikroregionu Polabí, aby získala před oslovením starostů vhled do průběhu celého procesu KPSS, do kterého mohli být dle mínění autorky bakalářské práce respondenti zapojeni. Výstupy tohoto projektu jsou nezbytné pro zařazení potřebných sociálních služeb do sítě služeb Středočeského kraje, ale neslouží pro vyhodnocení kvalitativního šetření této bakalářské práce, které bylo zaměřeno na popsání procesu komunitního plánování sociálních služeb ve vybraných obcích spadajících pod Lysou nad Labem pohledem starostů těchto obcí. Kraj na základě zpracovaných akčních plánů jednotlivých ORP zpracovává tzv. desk research, kde shrnuje a analyzuje shromážděná data. Následně dochází k vyhodnocení aktuálního stavu a dochází k plánování dalšího předpokládaného vývoje. Na základě zařazení služeb v zásobníku kraje jsou přerozdělovány finanční prostředky kraje na sociální oblast.

Z dostupných podkladů k projektu Komunitního plánování sociálních a návazných služeb v Mikroregionu Polabí pro období 2020-2024 vyplývá, že zahájení procesu komunitního plánování schválila valná hromada Mikroregionu Polabí dne 2.6.2016 a následně také zastupitelstvo města Lysá nad Labem. Město Lysá nad Labem má na daném území status obce s rozšířenou působností. Pro realizaci komunitního plánu byla schválena spolupráce se subjektem Centrum pro komunitní práci střední Čechy (Cp kp). V roce 2017 byla podepsána smlouva mezi Městem Lysá nad Labem a Cp kp o zajištění projektu „Komunitní plán sociálních a návazných služeb Mikroregionu Polabí“ financovaného z prostředků Evropského sociálního fondu (ESF) a ze státního rozpočtu v rámci Operačního programu Zaměstnanost.

Hlavní část aktivit se rozeběhla ve druhé polovině roku 2018, kdy byly ustanoveny řídicí skupiny a koordinátor KPSS, jednalo se o:

- vytvoření dokumentů „Organizační řád KPSS“ a „Organizační struktura KPSS“
- zpracování SWOT analýzy
- zpracování demografické analýzy

- popis poskytovaných sociálních služeb a jejich poskytovatelů na území Mikroregionu Polabí
- mapování potřeb obyvatel Mikroregionu Polabí, které probíhalo formou dotazníkové šetření v oblasti poradenských služeb a spokojenosti se službou Senior taxi a kvalitativního šetření s cílem mapování potřeb obyvatel obcí na území Mikroregionu a dále potřeb seniorů a osob se zdravotním postižením na území Mikroregionu Polabí

Dle dostupných materiálů byli osloveni také zástupci jednotlivých obcí na území Mikroregionu Polabí. Jejich aktivní zapojení se předpokládalo zejména v rámci jednání pracovních skupin, kam byli přizváni, a dále v závěrečné fázi připomínkování strategických dokumentů.

V rámci prvotních šetření definovaly pracovní skupiny oblasti, kam by mohla podpora prioritně směřovat:

- terénní služby a podpora pro osoby zdravotně postižené a seniory,
- podpora pečujících osob, která je dle dat v pracovních materiálech nízká,
- terénní a ambulantní podpora služeb a komunitních aktivit zaměřených na děti a mladistvé (tato potřeba vychází zejména z potřeb města Milovice, které je statisticky nejmladší město dle demografického rozložení obyvatel v rámci celé ČR),
- do podpory služeb v oblasti předlužení.

Ze získaných statistických dat dále vyplývá, že služby poskytované na území Mikroregionu Polabí pokrývají zejména cílovou skupinu osob s různým typem zdravotního postižení, dále služby v oblasti podpory seniorů a pro rodiny s dětmi. Tyto služby jsou nabízeny ve formě terénní, ambulantní i pobytové.

Jako méně dostupné se naopak jeví služby zacílené na lidi ve složité životní situaci – tj. osoby bez přístřeší, oběti domácího násilí, etnické menšiny, imigranty, osoby ohrožené závislostí či závislé na návykových látkách apod. Pro tyto cílové skupiny se služby nabízí pouze v omezené kapacitě, pro některé cílové skupiny nejsou poskytovány na území mikroregionu vůbec.

V rámci procesu vznikly následující analýzy:

- **Popis poskytovaných veřejných služeb na území Mikroregionu Polabí** – jak se v dokumentu uvádí, na území Mikroregionu Polabí poskytuje služby celkem 10 registrovaných poskytovatelů sociálních služeb, kteří nabízejí obyvatelům 14 druhů sociálních služeb dle zákona o sociálních službách. V dokumentu jsou dále uvedeni poskytovatelé služeb, kteří jsou pro obyvatele mikroregionu relativně dostupné. Pojem dostupnosti je dle mínění autorky bakalářské práce opravdu relativní, protože pro řadu obyvatel z menších obcí vyžaduje cesta např. do Prahy přestupy v rámci dopravní obslužnosti, je časově náročná a také některé skupiny obyvatel nemají dostatek kompetencí, aby za službou dojížděli.
- **Popis potřeb osob v nepříznivé sociální situaci**, který vychází z výsledků dotazníkových šetření a rozhovorů
- **Popis finančních zdrojů systému sociálních služeb na území Mikroregionu Polabí** – autorka práce měla k dispozici pouze pracovní verzi dokumentu, která neobsahovala údaje od všech obcí. Finální verzi se nepodařilo na webových stránkách města Lysá nad Labem dohledat, v sekci „Komunitní plánování“ nejsou zveřejněny žádné dokumenty.
- **Dokument „Sociální služby Mikroregionu Polabí – Katalog poskytovatelů sociálních a návazných služeb pro Mikroregion Polabí“** – dostupný z <https://www.mestolysa.cz/cs/sluzby-a-organizace/zdravotnictvi-a-soc-sluzby/katalog-socialnich-sluzeb.html>. Dle mínění autorky práce, je nešťastné, že daný dokument není na webových stránkách umístěn také pod odkazem „Komunitní plánování/Výstupy“, přestože byl v rámci komunitního plánování vytvořen. Sekce komunitní plánování na webových stránkách města Lysá nad Labem tak neobsahuje kromě úvodního obecného popisu procesu KPSS žádné výstupy ani aktuality.

Na základě výstupů z průběžné **SWOT analýzy** byl v rámci pracovních skupin vytvořen a následně zástupci Mikroregionu Polabí schválen akční plán na období 2020-2024. Většinu zástupců v Mikroregionu Polabí tvoří právě starostové spádových obcí v daném ORP Lysá nad Labem.

3.1 Interpretace výsledků průzkumného šetření

Úvodní část rozhovoru v rámci průzkumného šetření byla zaměřena na bližší údaje ohledně respondentů.

Starostové měli možnost nominovat pro účast ve průzkumném šetření jiného zástupce obce, který se oblasti sociálních služeb věnuje. Tuto možnost nevyužil žádný ze starostů. Jeden ze starostů se před smluvenou schůzkou omluvil z důvodu velkého pracovního vytížení. Průzkumného šetření se tedy ze sedmi možných účastnilo šest.

Tab. 2: Přehled respondentů

Respondent 1	muž	Zkušenost na pozici starosty více než 6 let
Respondent 2	muž	Zkušenost na pozici starosty více než 6 let
Respondent 3	žena	Zkušenost na pozici starostky více než 6 let
Respondent 4	muž	Zkušenost na pozici starosty více než 10 let
Respondent 5	muž	Zkušenost na pozici starosty více než 10 let
Respondent 6	muž	Zkušenost na pozici starosty více než 6 let

Z úvodních otázek rozhovoru vyplývá, žádný ze zvolených starostů nevykonává svoji funkci v rámci prvního volebního období, což je významné s ohledem na proces plánování komunitních služeb na území Mikroregionu Polabí probíhající v letech 2018 až 2019. Tedy v roce 2018, kdy projekt komunitního plánování odstartoval, byli již **všichni** starostové zvoleni do svých funkcí a **mohli se teoreticky dle autorky práce do projektu zapojit**. Další dotazování v rámci průzkumného šetření by tuto skutečnost mělo potvrdit nebo vyvrátit.

3.2 Identifikace sociálních problémů

V rámci vyhodnocování rozhovorů byla dále sdružena oblast otázek, které se zaměřují na identifikaci sociálních problémů očima starostů jak na území dané obce, tak na území celého Mikroregionu Polabí. Tato oblast otázek byla předem definována v podkladech pro polostrukturovaný rozhovor autorkou bakalářské práce, sociální problém by měl vzejít s potřeb definovaných občany jednotlivých obcí. V každé obci může být jiný.

3.2.1 Identifikace sociálních problémů v rámci obcí

Při identifikaci sociálních problémů **v rámci obcí** se starostové poměrně shodují, že největší podíl představuje zajištění **zdravotních a k nim návazných sociálních služeb** pro jejich obyvatele, což potvrzují informace získané v přípravné fázi projektu KPSS na daném území a popsané v analýzách projektu KPSS. V této oblasti působí v Mikroregionu velký poskytovatel těchto služeb. Jedná se o nestátní neziskovou organizaci, která poskytuje sociální služby, služby domácí zdravotní péče, paliativní a hospicovou péči, dále zajišťuje také sociálně-právní ochranu dětí ve smyslu doprovázení pěstounských rodin, a v neposlední řadě poskytuje podporu a pomoc pečujícím rodinám. Služby jsou pro obyvatele dobře dostupné, protože jsou buď terénní nebo poskytovány v rámci města Lysá nad Labem, které je pro obyvatele území relativně dobře dostupné ze všech spádových obcí. **R5** říká „*do několika rodin jezdí poděbradské centrum a zajišťuje, co je potřeba. Někomu vozí jen obědy, někomu zajišťují nákupy. Obci přijde každý rok soupis, a na službu každý rok finančně přispíváme, takže máme o skutečném využití těchto služeb přehled*“. **R1** dále k této otázce doplňuje, že „*bohužel si někteří skutečně potřební o tuto službu boji říct, obávají se odsouzení ze strany okolí*“.

Někteří starostové zmínili jako problém, který museli v rámci minulého volebního období řešit, příjezd velkého počtu uprchlíků z Ukrajiny, který byl vyvolán válečným konfliktem vyvolaným Ruskem na území Ukrajiny v únoru 2022. Jak uvádí **R3** „*koncepte, která vznikala v roce 2019 tuto oblast téměř neřešila a odkazovala na organizace v Praze*“.

Oblast práce s uprchlíky a imigrační opatření nebyla v rámci projektu KPSS téměř řešena (viz Obr. 3). Starostové tak sami museli hledat možnosti nouzového ubytování

uprchlíků s využitím všech volných ubytovacích kapacit. Jelikož z naprosté většiny se jednalo o matky s dětmi, bylo třeba urychleně navázat spolupráci se školami, aby pro děti a žáky mohla být zajištěna docházka do škol, školek nebo dětských skupin. Autorka bakalářské práce v rámci obce zajišťovala na pozici koordinátora pro inkluzi vznik dětské skupiny pro děti předškolního a nižšího školního věku. Stejně tak zajišťovala podporu při integraci žáků do místní ZŠ včetně podpory asistentky, která hovoří česky a ukrajinsky. V rámci občanské solidarity probíhaly také sbírky humanitární pomoci cílené na pomoc Ukrajině, ale i cílené sbírky přímo pro uprchlíky ubytované v obci. Provoz dětských skupin zajišťovaly i další obce na území mikroregionu, zejména ty, kde je provozována zemědělská výroba a místní podnikatelské subjekty disponují ubytovacími kapacitami.

OBSAH

Úvodní slovo	5
Přehled poskytovatelů dle registrovaných sociálních služeb	6
Přehled poskytovatelů dle životní situace	10
Bydlení	10
Dluhy	11
Drogy, alkohol, závislosti	12
Vězení, nástup trestu, výkon trestu, návrat po propuštění	13
Rodina, děti a mládež	14
Stáří, samota, umírání	16
Zdravotní postižení, zdravotní znevýhodnění	18
Představení poskytovatelů sociálních a návazných služeb	20
Představení poskytovatelů sociálních služeb mimo ORP	45
Přehled návazných služeb mimo služby sociální	60
Abeecední seznam poskytovatelů sociálních a návazných služeb	66
Krizová pomoc, krizové linky, důležité kontakty	68

Obr. 2: Přehled kapitol v Katalogu poskytovatelů sociálních a návazných služeb pro Mikroregion Polabí (web Města Lysá nad Labem)

Jako další problém byl zmíněn **nedostatek podpory pro děti a mládež v oblasti psychického zdraví** a další služby, např. nedostupný nízkoprahový klub v městě Lysá nad Labem. Tato oblast byla zmíněna i jako slabá stránka v rámci výstupní SWOT analýzy projektu KPSS v roce 2019, jelikož oblast podpory psychologické a psychiatrické péče pro děti a mládež je problémem celorepublikovým. Autorka práce může ze své praxe ve školství potvrdit, že oblast psychického zdraví a pohody u dětí se po době uzávěr v období covidu výrazně zhoršila. Děti se na jedné straně ocitly pod velkým tlakem

spojeným se vzděláváním prostřednictvím on-line připojení, řada dětí neměla dostatečné vybavení pro tento typ vzdělávání, stejně tak chyběla podpora ze strany rodičů. Dále byly izolovány od přátel a známých, což výrazně narušilo jejich komunikační schopnosti v oblasti navazování vztahů a komunikace s dalšími lidmi. Rodiny se také často dostávaly do finančních problémů a objevila se řada rodinných krizí. S tím vším se děti vyrovnávají dosud. Kapacity psychologické a psychiatrické péče o děti a mládež je zcela nedostačující, stejně tak chybí i nízkoprahová zařízení pro navazování neformálních vztahů s vrstevníky. Na území mikroregionu je pouze jedno a jeho kapacita je zaplněna místními dětmi a mládeží, takže je pro děti z dalších spádových obcí nedostupné.

R5 také zmínil, že tento problém se netýká pouze dětí, ale *„řada fungujících společenských aktivit včetně pravidelných komunitních setkávání seniorů u nich v obci, byla covidem přerušena a nyní se nedaří na tradici znovu navázat, protože se změnily zvyky seniorů nebo si senioři našli jinou náplň volného času. Zkoušeli jsme zase obnovit setkávání, nakoupili jsme chlebičky, ale na setkání nikdo nepřišel. Někteří sedmdesátníci, když jim přijdeme přát, se ani jako senioři ještě necítí“*.

V jednom z rozhovorů zaznělo, že starosta vnímá u některých lidí ostych přiznat nepříznivou sociální situaci, aby nebyla daná rodina nebo občan v rámci obce nějak stigmatizováni, zůstávají tak dle jeho slov „se svými problémy zavřeni uvnitř čtyř zdí“. Což je z pohledu autorky velmi zajímavý postřeh, jelikož se tito lidé uzavírají do sebe, neřešené problémy se mohou kumulovat a bohužel se mohou přidávat i obtíže psychické.

3.2.2 Identifikace sociálních problémů v rámci ORP

Starostové se dále měli vyjádřit k otázce **největšího sociálního problému v ORP Lysá nad Labem**. Většina starostů uvedla, že se problémy celého ORP Lysá nad Labem dlouhodobě nezabývají. Daná oblast byla řešena v rámci pracovních skupin projektu KPSS, který v roce 2019 skončil. Po období spojeném s tzv. koronavirovou krizí (opatření spojená s výskytem nemoci Covid 19+) byla rozpracovaná koncepce přerušena a zatím se na ní nepodařilo navázat. Jak uvádí **R1** *„po covidu se daří pořádat v rámci ORP Lysá nad Labem pravidelná setkání starostů obcí, kde je možné otvírat otázky z oblasti sociálních potřeb“*. **R3** k tomu také uvádí, *„že takhle to bývalo vždycky a vždycky se nejvíc věci vyřešilo přes známé po pár telefonátech“*.

Dle jednoho ze starostů, koncepce nastavená v rámci projektu KPSS byla zcela překryta událostmi a řešením situací spojených s nemocí COVID 19 v letech 2020 až 2021 a uprchlickou krizí v roce 2022, které v roce 2019 nebyly vůbec řešeny, a z těchto důvodů se ukázala v některých oblastech jako neúčinná.

Starostové se ale shodují v tom, že si při řešení některých situací vzájemně vyměňují zkušenosti a poměrně dobře funguje poskytování poradenství na základě nastavených dlouhodobých osobních vztahů a v rámci pravidelných schůzek starostů obcí na území Mikroregionu.

3.3 Zapojení starostů do procesu komunitního plánování

Pro zjištění způsobu zapojení starostů do procesu komunitního plánování sociálních služeb byly podkladem odpovědi na otázky č. 11 a 12 (viz Příloha č. 1 této bakalářské práce).

Všichni respondenti shodně uvedli, že byli v rámci projektu KPSS v roce 2018 osloveni ke spolupráci a také zapojeni do jednotlivých pracovních skupin. Projekt jim byl představen, většina z nich se aktivně zapojila do práce v pracovních skupinách a následně do připomínkování při finalizaci klíčových dokumentů.

R5 uvádí, že přestože byl projekt představen, tak došlo ke změnám ve vnímání v jeho průběhu, takže *„jednání o plánu komunitních služeb jsem nevnímal jako zásadní. Měl jsem pocit, že jednání probíhají nekonceptně a z mého pohledu byly neefektivní, proto jsem svou účast v daném projektu ukončil před finalizací výstupů projektu. Způsob, kterým to probíhá teď, že se scházíme každý měsíc, je pro mě přínosnější.“*

R1 v rozhovoru zmínil, že *„bychom se měli poučit z komunitního plánování, tak jak probíhá v sousedním ORP Poděbrady, kde nebyla narušena kontinuita, plánování tak probíhá kontinuálně a je to na výsledku vidět.“*

Stejně tak oslovení starostové uvádí, že jim byl poskytnut jako výstup pouze jeden výtisk Katalogu poskytovatelů služeb, přestože bylo avizováno vytištění 500 kusů. Katalog poskytovatelů služeb není možné najít na webových stránkách v sekci „Komunitní plánování“, je k dohledání v sekci „Zdravotnictví a sociální služby“. Jedná

se o pdf verzi dokumentu, který nebyl od jeho vzniku aktualizován, takže může obsahovat neaktuální nebo nefunkční kontakty. Dle **R1** „některé služby už neexistují a my musíme sami pátrat, kam žadatele nasměřovat“.

Obr. 3: prezentovaný výstup z projektu KPSS v ORP Lysá nad Labem prezentovaný na webových stránkách města

V současnosti žádný řízený projekt komunitního plánování dle informace od starostů neprobíhá, přestože aktuální plán je nastaven pouze pro období do roku 2024. Některé otázky z oblasti sociálních potřeb komunikují a otevírají v rámci společných schůzek setkání starostů obcí spadajících pod ORP Lysá nad Labem.

Někteří starostové uvádějí také souvislost, že po komunálních volbách v roce 2022 došlo k razantní obměně zastupitelstva Města Lysá nad Labem, ukončil pracovní poměr koordinátor komunitního plánování a odešla ze své pozice i vedoucí odboru školství a sociálních věcí, což mělo dle některých z nich zásadní vliv na zastavení aktivit v oblasti komunitního plánování v daném území. Starostové jednotlivých obcí identifikují potřeby obyvatel v rámci jejich působnosti, ale nedochází ke konsolidaci těchto potřeb za celé ORP s následným zpracováním v procesu komunitního plánování na úrovni ORP.

3.4 Identifikace neřešených potřeb obyvatelstva

Závěrečná oblast průzkumného šetření se týkala služeb, které starostům chybí, ale neřeší je komunitní plán pro dané území. Respondenti uvádějí, že aktuálně žádnou akutní potřebu v oblastech, které nejsou řešeny v KPSS, ze strany obyvatel jejich obce nezaznamenávají. Jak někteří zmínili, jsou rádi, že se již postupně zklidňuje situace

vyvolaná v rámci tzv. koronavirové krize a krize spojené s válečným konfliktem na Ukrajině, a mohou se opět více věnovat rozpracovaným projektům v mnoha oblastech nejen v zabezpečení oblasti zdravotních a sociálních služeb.

V jedné z obcí starosta zmínil, že v rámci dlouhodobé strategie a koncepce mají připravený velký projekt v oblasti sociální služeb, jehož cílem je rekonstrukce objektu starého pivovaru, který odkoupili. **R1** tento plán označuje za „*ambiciózní, kdy obec od vlastníků zakoupila ruinu památkově chráněného objektu a plánujeme tu pro poskytovatele zdravotních a sociálních služeb nabídnout prostory pro rozšíření kapacit jejich služeb*“. Dále by ve zrekonstruovaných prostorech nabídli poskytovatelům služeb místo pro vybudování dalšího denního stacionáře. V neposlední řadě by rádi rozšířili prostory pro komunitní život a setkávání, které po dobu tzv. kovidové krize bylo přerušeno. **R1** dále jako klíčové vidí „*zapojení škol a dětí do veřejné debaty, protože tím získávají k místu, kde žijí, jiný vztah a mohou se následně podílet na jeho změnách. Stejně tak si dle zkušeností u nich v obci majetek lépe hlídají a zapojení do veřejného dění působí také preventivně v oblasti vandalismu.*“

Otázka, zda se profesně zajímají o oblast sociálních služeb, vyžadovala bližší doplnění a upřesnění ze strany tazatelky. Z reakcí a odpovědí starostů vyplývá, že pravidelně, koncepčně se oblasti sociálních a návazných služeb nevěnují. Řešení problémů v dané oblasti představuje marginální podíl v rámci řešení běžných situací a problémů spojených s chodem obcí. Jednou ze zmiňovaných pravidelných činností byly činnosti spojené s funkcí veřejného opatrovníka. Dále bylo některými starosty, jako specifické v oblasti sociálních služeb, zmíněno také období řešení opatření spojených s pandemií nemoci Covid19+, což byla velmi nestandardní situace, která nebyla rozpracována v žádném z materiálů, které mají k dispozici, a toto období vyžadovalo mnohem více jejich časové dotace, kterou jinak běžně věnují oblasti zdravotních a sociálních služeb.

Oslovení starostové se shodují a oceňují, že na území jejich obcí zajišťuje poskytování zdravotních a sociálních služeb velký poskytovatel, který zajišťuje služby pro celý okres Nymburk, kam Mikroregion spadá. Tento poskytovatel sociálních a zdravotních služeb získal v roce 2023 Cenu Makropulos, která je udělována Ministerstvem zdravotnictví k ohodnocení mimořádného a v praxi osvědčeného projektu v oblasti zdravotní a zdravotně sociálních potřeb seniorů v ČR nebo neziskové organizaci

poskytující tento typ služeb. Jak dále většina respondentů zmínila často je zásadní část pomoci zajišťována přímo v rodinách nebo v rámci sousedské výpomoci a s využitím kontaktů tzv. přes reference. Řadu situací také zvládnou obyvatelé vyřešit svépomocí elektronicky nebo s využitím kontaktů na sociálních sítích.

3.5 Vyhodnocení průzkumného šetření

Na základě výše uvedeného je dle autorky bakalářské práce možné zodpovědět dílčí průzkumné otázky následovně:

3.5.1 Předmět zájmu starostů

Jako odpověď na otázku „jaké sociální služby jsou předmětem zájmu starostů“ autorka na základě rozhovorů vyhodnotila, že starostové v rámci své běžné pracovní agendy řeší **zejména služby spojené se zajištěním zdravotních a s tím spojených sociálních služeb pro své obyvatele**, kde se z obcí v daném území obracejí na velkého poskytovatele, který pravidelně v ročním intervalu čerpá z rozpočtů jednotlivých obcí neinvestiční dotace na základě vykázané péče v každé obci. Problémy spojené s epidemií nemoci covid 19 a s velkou uprchlickou krizí po vypuknutí konfliktu na Ukrajině byly pro starosty zcela nové a projekt „Komunitní plánování sociálních služeb v ORP Lysá nad Labem“ tyto oblasti neřešil nebo jen velmi okrajově odkazem na organizace v Praze, které jsou v dosahu vlakového spojení z Lysé nad Labem. V souvislosti s epidemií covidu také starostové zmiňují, že došlo ke změnám v chování lidí v rámci ochoty účastnit se komunitních setkávání a zejména u seniorů se na některé aktivity těžko navazuje. V jedné z obcí je rozpracován projekt na využití památkově chráněné budovy, která je v havarijním stavu, pro účely rozšíření nabídky sociálních služeb v dané lokalitě. Jedná se o zázemí pro denní stacionář, rozšíření nabídky bydlení a také by měly vzniknout nové prostory pro komunitní setkávání všech generací. V této obci také na základě besed s občany a zejména žáky základní školy identifikovali jako nedostatek absenci zařízení pro setkávání žáků druhého stupně a zkoušejí žádat o dotaci na vznik školního klubu, od kterého si slibují přínosy v oblasti prevence vandalizmu a další patologických jevů u mládeže.

3.5.2 Informovanost starostů o projektu komunitního plánování

V této kapitole se starostové vyjadřovali zejména k projektu komunitního plánování sociálních a návazných služeb pro Mikroregion Polabí, který probíhal v roce 2019. V tomto období byli dle jejich sdělení všichni starostové, jako statutární zástupci obcí v dobrovolném svazku obcí Mikroregion Polabí, pozváni k zapojení do projektu a ke spolupráci v rámci pracovních skupin v projektu.

Z jejich odpovědí autorce vyplývá následující odpověď na druhou dílčí otázku „Jaké informace mají starostové v oblasti komunitního plánování služeb v jejich regionu?“. Autorka soudí, že informace poskytnuté starostům ke komunitnímu plánování služeb v jejich regionu v průběhu projektu KPSS pro Mikroregion Polabí byly pro starosty srozumitelné a dostatečné. Většina z nich se aktivně zapojila do pracovních skupin, v průběhu projektu se informace tříštily a jak uvádí respondent 5 práci na projektu vyhodnotil jako neefektivní a z pracovní skupiny vystoupil.

Po finalizaci výstupu, kterým je Katalog poskytovatelů sociálních a návazných služeb pro Mikroregion Polabí, se komunitní plánování jako proces ukončilo. Dílčí potřeby, které jsou identifikovány v jednotlivých obcích, řeší starostové na pravidelných schůzkách v rámci setkávání zástupců celého ORP Lysá nad Labem nebo jsou starosty operativně řešeny na základě dostupných kontaktů nebo získaných referencí. Dokument „Katalog poskytovatelů sociálních a návazných služeb pro Mikroregion Polabí“ není dle informací od starostů průběžně za celé období platnosti aktualizován nebo doplňován. Z pohledu autorky tedy není možné hovořit o komunitním plánování, protože tento způsob řešení potřeb obyvatel nesplňuje náležitosti definované pro proces komunitního plánování v rámci teoretické části této bakalářské práce.

3.5.3 Způsoby zapojení starostů do komunitního plánování

Na otázku, jakým způsobem jsou ochotni se zapojit do komunitního plánování sociálních služeb, starostové shodně uvedli, že po vysvětlení cíle projektu komunitního plánování sociálních a návazných služeb pro Mikroregion Polabí se aktivně zapojili do pracovních skupin pro mapování potřeb v rámci celého území Mikroregionu. Přehled o potřebách obyvatel získávají průběžně v rámci jejich práce na pozici starosta přímo

na základě individuálních žádostí od obyvatel nebo v rámci besed s občany a z podnětů při setkávání v rámci např. veřejných zasedání zastupitelstev.

Identifikované potřeby dále starostové řeší v rámci pravidelných setkávání zástupců celého ORP. Většina oslovených uvádí, že je tento způsob práce pro ně přijatelný a efektivní, protože si mohou vzájemně vyměnit zkušenosti a kontakty na organizace, zajišťující zdravotní, sociální a návazné služby v daném území. Dále zmiňují, že je škoda, že takto získaná data se nepromítají do existujícího katalogu služeb. Jak zmínil jeden ze starostů, je možné, že příčinou může být obměna personálního obsazení na odboru sociálních služeb, kdy pozici opustil kromě vedoucí odboru i koordinátor projektu KPSS v ORP Lysá nad Labem, a z toho důvodu je výrazně narušena kontinuita procesu komunitního plánování.

3.5.4 Způsob realizace komunitního plánování sociálních služeb

Cílem bakalářské práce bylo zjistit a popsat komunitní plánování sociálních a návazných služeb v ORP Lysá nad Labem, pro naplnění cíle autorka práce definovala hlavní průzkumnou otázku, *jakým způsobem je realizováno komunitní plánování sociálních a návazných služeb v ORP Lysá nad Labem*. V rámci rozhovorů se starosty obcí z daného ORP je dle autorky možné odpovědět, že komunitní plánování bylo poprvé v daném regionu realizováno v rámci projektu Komunitní plánování sociálních a návazných služeb pro Mikroregion Polabí, který byl zahájen v roce 2018, a hlavní část byla realizována v roce 2019, kdy aktivně probíhaly schůzky a setkávání pracovních skupin. V rámci projektu byl vytvořen komunitní plán sociálních a návazných služeb pro období 2020 – 2024 a také výstup v podobě „Katalogu poskytovatelů sociálních a návazných služeb pro Mikroregion Polabí“. Po ukončení projektu byl do každé obce doručen výtisk katalogu ve formě šanonu a katalog byl umístěn na webové stránky Města Lysá nad Labem, jako obce s rozšířenou působností pro obce sdružené v dobrovolném svazku obcí s názvem Mikroregion Polabí. V průběhu období platnosti komunitního plánu a katalogu nedocházelo k jeho aktualizaci na základě aktuálně, nově definovaných potřeb v dané lokalitě. Jedná se zejména o řešení akutních potřeb obyvatel v době epidemie nemoci Covid 19 a dále v oblasti sociální práce s uprchlíky v rámci uprchlické krize po vypuknutí válečného konfliktu na Ukrajině.

Přestože se blíží konec platnosti komunitního plánu na období 2020 – 2024, nebyli zatím starostové vyzváni k další spolupráci v rámci komunitního plánování sociálních a návazných služeb na další období, přestože zpracovaný komunitní plán má sloužit jako podklad pro plánování a přerozdělování finančních zdrojů na úrovni Středočeského kraje.

Na základě výše uvedených informací byl hlavní cíl bakalářské práce splněn, autorka zjistila informace od starostů a popsala realizaci komunitního plánování v daném území.

4 Diskuze

Cílem bakalářské práce bylo zjistit a popsat jaké zkušenosti mají starostové v oblasti komunitního plánování, které na území vybraném pro účely bakalářské práce probíhalo od roku 2018. Vymezením dílčích otázek došlo k definování dílčích cílů zaměřených na zjištění, jakými informacemi v oblasti komunitního plánování starostové disponují, jakým způsobem jsou ochotni se zapojit do komunitního plánování a jaké sociální služby jsou předmětem jejich zájmu.

Teoretická část pojednává o vývoji komunitních služeb a také se zaměřuje na průběh procesu komunitního plánování zejména sociálních služeb v České republice. Empirická část se věnuje procesu komunitního plánování na vymezeném území ORP Lysá nad Labem získáním a popsáním zkušeností starostů obcí v daném regionu.

Materiál pro empirickou část byl sesbírán v podobě záznamů rozhovorů s jednotlivými respondenty, které byly následně analyticky zpracovány a porovnány. Následně autorka odpovědi respondentů rozdělila na části, které se zaměřují na zodpovězení dílčích otázek definovaných pro tuto bakalářskou práci dle území jednotlivých obcí a v rámci celého území pohledem starostů.

Na základě získaných dat autorka hodnotí, že v průběhu procesu komunitního plánování, které probíhalo na území Mikroregionu Polabí, byly starostům poskytnuty z jejich pohledu dostatečné informace, byl jim popsán celý proces KPSS a byla jim nabídnuta spolupráce a zapojení do daného procesu. Z průzkumného šetření vyplynulo, že oblast zdravotních a sociálních služeb je v kompletní agendě starostů oblastí marginální.

Z průzkumného šetření dále vyplývá, že se starostové shodli, že byli v rámci projektu KPSS v roce 2018 osloveni ke spolupráci a také zapojení do jednotlivých pracovních skupin. Stejně tak se většina zapojila do finální fáze připomínkování jednotlivých výstupů projektu KPSS. Jeden ze starostů označil celý proces KPSS za neefektivní a v jeho průběhu z něj vystoupil. Toto jednání potvrzuje možné úskalí zmiňované v rámci teoretické části související s motivací jednotlivých účastníků KPSS a v případě ztráty motivace s následnou rezignací na aktivní účast v procesu KPSS.

Z pohledu autorky není možné hovořit o komunitním plánování, protože tento způsob řešení potřeb obyvatel nespĺňuje náležitosti definované pro proces komunitního

plánování v rámci teoretické části této bakalářské práce. Proces komunitního plánování v rámci ORP Lysá nad Labem probíhal v rámci širokého partnerství v komunitě, byla oslovena řada poskytovatelů sociálních a návazných služeb, byly stanoveny krátkodobé a dlouhodobé cíle. Bohužel nebyla naplněna další nezbytná část projektu komunitního plánování, a to je průběžné sledování a hodnocení postupu včetně průběžného podávání zpráv veřejnosti a všem dalším zapojeným subjektům. Absencí evaluace komunitního plánu a aktuálních potřeb není dostatečně reagováno na zjištěné místní potřeby. Potřeby jsou komunikovány starosty na pravidelných setkáních, ale nejsou nijak promítány do struktury komunitního plánu. Jednou z těchto akutních potřeb je na příklad podpora migrační politiky a práce s migranty na daném území. Způsob sledování komunitního plánu, vyhodnocování a zapracování změn nebyl v rámci projektu stanoven, což je z pohledu autorky bakalářské práce výrazný nedostatek, není možné zajistit kontinuitu a následná aktualizace komunitního plánu bude velmi časově náročná, jelikož je třeba znovu kompletně zmapovat potřeby daného území.

Jelikož v současné době zřejmě žádný projekt zaměřený na komunitní plánování na daném území neprobíhá, starostové řeší většinu situací v oblasti sociálních služeb s využitím aktuálně podepsaných smluv s poskytovateli služeb nebo si vzájemně vypomohou sdílením informací a zkušeností na pravidelných schůzkách starostů v daném regionu. Tuto skutečnost potvrzují také informace Středočeského kraje shromážděné v rámci dokumentu „Desk research dokumentů v území Středočeského kraje vztahující se k plánování registrovaných sociálních služeb“, který byl zpracován Centrem pro komunitní plánování v aktuálně zveřejněné verzi ze srpna 2022. Z daného dokumentu je možné vyčíst, že ORP Lysá nad Labem má vypracovaný strategický plán sociálních služeb na roky 2020-2024, dále je v tomto ORP uváděn zpracovaný akční plán na období 2020-2021 (Cpkk, 2022, s. 6). V rámci dalších postřehů k procesu plánování v této oblasti je výslovně uvedeno, že *není zřejmé, jak proces pokračuje v současnosti, zda je připravována aktualizace a zda proběhlo vyhodnocení let 2020 a 2021, tudíž příprava na zpracování akčního plánu na roky 2022-2023* (Cpkk, 2022, s. 56).

Z rozhovorů se starosty a z informací o odchodu koordinátora KPSS a vedoucí odboru školství a sociálních věcí autorka usuzuje, že proces komunitního plánování na daném území neprobíhá. Tuto informaci se rozhodla ověřit přímo na městském úřadě. Dle informace od nově jmenované vedoucí nového útvaru sociálních věcí je aktualizace komunitního plánu vedena jako jeden z bodů, na který se zaměří ve druhé polovině

roku 2024. Tato aktualizace má probíhat úředníky městského úřadu, nezvažuje se pověření externí organizace zpracováním nového plánu sociálních a návazných služeb.

Z průzkumného šetření dále vyplývá shoda starostů ohledně nejčastěji řešených potřeb obyvatel jejich obcí, a to v oblasti zdravotních služeb a s tím spojených návazných sociálních služeb. V rámci řešení situací v těchto oblastech se obrací na velkého poskytovatele zdravotních a sociálních služeb v daném regionu, který jak bylo zmíněno výše získal významné ocenění udělované Ministerstvem zdravotnictví. Dále se shodují, že v minulém volební období museli řešit výjimečné situace spojené s tzv. koronavirovou krizí v letech 2019-2021 a imigrační vlnou vyvolanou válečným konfliktem na Ukrajině v roce 2022.

Jelikož se jednalo o první komunitní plán sociálních a návazných služeb na území ORP Lysá nad Labem realizovaný v rámci procesu komunitního plánování, není možné porovnat zkušenosti z předchozích období. Jak uvedl respondent 3 v rámci rozhovoru a je zmíněno výše, byly potřeby obyvatel řešeny starosty v rámci osobních kontaktů a vazeb bez koncepčního sběru dat za celé území.

Autorka zahrnuje do průzkumného vzorku zástupce obcí, kteří byli členy dobrovolného svazku obcí Mikroregion Polabí v době, kdy probíhal projekt zaměřený na komunitní plánování sociálních služeb v daném regionu. Do průzkumného šetření nebyly zahrnuty tři obce, které vstoupily do dobrovolného svazku Mikroregionu Polabí až po skončení projektu. Zpětně autorka hodnotí, že mohla oslovit i zástupce těchto obcí, aby zjistila, zda byli osloveni zástupci ORP Lysá nad Labem v době platnosti aktuálního komunitního plánu, a zda byly zjišťovány také potřeby obyvatel těchto obcí. Na webových stránkách Města Lysá nad Labem nejsou nikde na základě autorčiny rešerše v rámci komunitního plánování potřeby těchto obcí zmiňovány.

Navrhovaná opatření

V rámci navrhovaných opatření by bylo vhodné ze strany ORP upravit obsah webových stránek, kde by v sekci Komunitní plánování měly být stručně shrnuty výstupy a měl by umístěn minimální hyperaktivní link na Katalog služeb, který byl výstupem projektu. Dále by mělo docházet k evidování potřeb obyvatel jednotlivých obcí, které starostové zmiňují a řeší v rámci jejich pravidelných setkání Mikroregionu Polabí. S takto zpracovanou „databází potřeb“ by následně měl pracovat sociální odbor ORP v rámci evaluace stávajícího komunitního plánu.

Bylo by také vhodné, aby se veřejnost více angažovala a zapojovala do dění v rámci jejich obce. Zapojení veřejnosti má velký vliv na podporu legitimacy postojů starostů při hájení zájmů obyvatel na jednání starostů v rámci ORP. Také větší zapojení veřejnosti do projednávání věcí v rámci obce může pomoci k získání nových zdrojů pro řešení potřeb obyvatelstva, jak bylo uvedeno v teoretické části této bakalářské práce.

Pro starosty může být také pohled veřejnosti přínosný, jelikož jsou často zahlceni běžnou agendou úřadu a nezbývá jim příliš času na řešení z jejich pohledu okrajových záležitostí. Veřejnost tedy může upozornit na oblasti, které jsou důležité a jejich řešení by mělo být zařazeno mezi priority.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zjistit a popsat proces komunitního plánování sociálních služeb ve vybraných obcích spadajících pod Lysou nad Labem pohledem starostů těchto obcí, z výše uvedených dat je možné konstatovat, že autorka popsal proces komunitního plánování tak jak probíhal v letech 2018 a 2019.

Z výsledků průzkumného šetření vyplývá, že starostové byli k procesu komunitního plánu přizváni a měli možnost se do něj zapojit. Dále také bylo v rámci průzkumu zjištěno, že byly realizovány pouze určité fáze v rámci komunitního plánování. Došlo zejména k vytvoření sítí, struktur a vazeb mezi jednotlivými účastníky procesu KPSS. V rámci pracovních skupiny byly definovány problémy a byla zjišťována stanoviska k příčinám daného problému. Na základě takto definovaných problémů byl vytvořen výstup ve formě Katalogu poskytovatelů sociálních služeb, který byl v tištěné formě distribuován na starosty jednotlivých obcí.

Fáze, které dle mínění autorky již neproběhly, jsou zejména v oblasti veřejné prezentace výstupů komunitního plánování s možností vyjádření zpětné vazby ze strany veřejnosti. Nebyla definována žádná opatření, která by měla být implementována do praxe, např. podnět k založení nových služeb nebo rozšíření kapacit stávajících služeb. Zcela opomíjená je oblast vyhodnocení plánu, která zřejmě z personálních důvodů po odchodu koordinátoru projektu neproběhla vůbec. S ohledem na proběhlou koronavirovou krizi a krizi spojenou s přílivem uprchlíků po vypuknutí válečného konfliktu na Ukrajině nedošlo k žádnému zohlednění těchto skutečností v rámci komunitního plánu. Stejně tak zatím nebyl KPSS rozšířen o potřeby nových obcí, o které se území ORP Lysá nad Labem rozšířilo po skončení projektu KPSS.

Dle autorky byl stanovený cíl práce splněn. Na základě rozhovorů se starosty jednotlivých obcí, které byly zapojeny do projektu komunitního plánování sociálních a návazných služeb na území Mikroregionu Polabí, byl popsán průběh procesu komunitního plánování a byly také zodpovězeny stanovené dílčí výzkumné otázky i hlavní otázka.

Seznam použitých zdrojů

Centrum komunitní práce (CKP). Deset základních kroků v procesu komunitního plánování a příprava prostředí pro pořízení komunitního plánu [online]. Ústí nad Labem, 2008 [cit. 2023-09-10]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/225517/01_metodika.pdf/5a16e06d-8d23-af78-001c-88ee735bcd83

CENTRUM PRO KOMUNITNÍ PRÁCI (Cp kp), 2022. Desk research dokumentů v území Středočeského kraje vztahující se k plánování registrovaných sociálních služeb. Online. In: . Dostupné z: <https://stredoceskykraj.cz/web/socialni-oblast/sprss-sk-2023-2025>. [cit. 2024-03-12].

ČÁMSKÝ, P.; SEMBDNER, J. a KRUTILOVÁ, D., 2011. Sociální služby v ČR v teorii a praxi. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0027-7.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2006. Demografický, sociální a ekonomický vývoj Středočeského kraje - 2000 - 2004 [online], 29.12.2006 [cit. 2024-04-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficky-socialni-a-ekonomicky-vyvoj-stredoceskeho-kraje-2000-2004-7j9ggwaxp6>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD (ČSÚ), 2022. Mapy za SO ORP. Online, 8.6.2022. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xs/2113_so_orp_lysa_nad_labem. [cit. 2024-06-10].

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD (ČSÚ), 2024. Databáze demografických údajů za obce ČR. Online, 17.5.2024. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demograficky-udaju-za-obce-cr>. [cit. 2024-06-10].

GLUMBÍKOVÁ, K.; CALETKOVÁ, L.; KOWALIKOVÁ, I. a MIKULEC, M., 2021. Komunitní plánování sociálních služeb v obci: Zhodnocení nastavení procesu komunitního plánování. Online. Sociální práce, roč. 21, č. 3, s. 22-35. ISSN 1805-885X. Dostupné z: https://socialniprace.cz/wp-content/uploads/2023/07/SP3_2021-web.pdf. [cit. 2024-02-25].

GOJOVÁ, A., 2013. Práce s komunitou. In: MATOUŠEK, Oldřich. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, s. 309-312. ISBN 978-80-262-0366-7.

- HARTL, P., 1997. Komunita občanská a komunita terapeutická. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). Praha: Sociologické nakladatelství. ISBN 80-85850-45-1.
- HAVLÍKOVÁ, Jana a Olga HUBÍKOVÁ, 2007. Význam komunitního plánování sociálních služeb při řešení problému sociální exkluze na lokální úrovni. *Sociológia* [online]. 39(1), 5-28 [cit. 2024-02-25]. Dostupné z: <https://www.sav.sk/journals/uploads/02031213Havlikova%20-%20Hubikova.pdf>
- Cheiron T, 2023. Zpráva o činnosti 2022. Online. Tábor. Dostupné z: https://www.cheiront.cz/storage/f0758088-230011_cheiron_vyrocní_zprava_2022_k1-1-1-.pdf. [cit. 2024-02-25].
- KINKOR, M., 2008. Komunitní práce. In: MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. Vyd. 2. Praha: Portál, s. 253-270. ISBN 978-80-7367-502-8.
- KUBALČÍKOVÁ, K., 2013. Komunitní plánování. In: MATOUŠEK, O. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, s. 313-315. ISBN 978-80-262-0366-7.
- Listina základních práv a svobod [online]. [cit. 2023-09-10]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rmm/dokumenty/vladni-dokumenty/lzps_1.pdf
- MATOUŠEK, O., 2008. *Slovník sociální práce*. 2. přepracované vydání. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-368-0.
- Hynková, A., Musialová A., 2022. In: MATOUŠEK, O. *Strategie a postupy v sociální práci*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1952-1.
- MĚSTO LYSÁ NAD LABEM, 2019. Katalog poskytovatelů sociálních a návazných služeb pro Mikroregion Polabí. Online. Dostupné z: <https://www.mestolysa.cz/filemanager/files/2312888.pdf>. [cit. 2024-06-10].
- MIOVSKÝ, M., 2006. Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. *Psyché* (Grada). Praha: Grada. ISBN 80-247-1362-4.
- MPSV, 2006. Stručný průvodce zákonem o sociálních službách. Online. s. 15. Dostupné z: Ministerstvo práce a sociálních věcí, <https://www.mpsv.cz/documents/20142/225517/zlom170x170web.pdf/b4c1e796-9edf-d283-c46f-9516858e5dc6>. [cit. 2024-02-25].

MPSV. Sociální začleňování, 2022. Online. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, 29.2.2022. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/socialni-zaclenovani>. [cit. 2024-04-20].

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, 2020. Metodiky "Deset kroků procesem komunitního plánování". Online. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/metodiky-deset-kroku-procesem-komunitniho-planovani->. [cit. 2024-04-20].

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ (MPSV), 2020. Komunitní plánování – věc veřejná (průvodce). Online. 23. 9. 2020. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/komunitni-planovani-vec-verejna-pruvodce->. [cit. 2024-06-09].

MINISTERSTVO VNITRA. Obecně o novém zákonu č. 51/2020 Sb. 2020. Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/webpm/clanek/obecne-o-novem-zakonu-c-51-2020-sb.aspx>. [cit. 2024-04-20].

PILÁT, M., 2015. *Komunitní plánování sociálních služeb v současné teorii a praxi*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0932-4.

PŮČEK, M., KOPPITZ, D. 2012. *Strategické plánování a řízení pro města, obce a regiony*. Praha: Národní síť Zdravých měst ČR. ISBN 978-80-260-2788-1.

SMOČR, Svaz měst a obcí České republiky, 2021. Sociální potřeby obyvatel a náměty na jejich řešení. Online. In: Praha, s. 821. Dostupné z: [smocr.cz/shared/clanky/8407/Sociální potřeby obyvatel a náměty na jejich řešení_final.pdf](https://smocr.cz/shared/clanky/8407/Sociální%20potřeby%20obyvatel%20a%20náměty%20na%20jejich%20řešení_final.pdf). [cit. 2024-03-10].

ŠTASTNÁ, Jaroslava, 2016. Když se řekne komunitní práce. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum. ISBN 978-80-246-3356-5.

ŠUSTOVÁ, J., 2007. Vývoj sociální práce jako oboru v západním světě. In: *Základy sociální práce*. Vyd. 2. Praha: Portál, s. 83-109. ISBN 978-80-7367-331-4.

VASKOVÁ, V., ŽEŽULA, O., 2002. *Komunitní plánování - věc veřejná: jak zjistit, co lidé opravdu chtějí? : jak zlepšit život v obci?* Praha: Jan. ISBN 80-86552-30-6.

UNITED NATIONS. Agenda 21. *Department of Economic and Social Affairs Sustainable Development* [online]. 1992 [cit. 2023-09-10]. Dostupné z: <https://sdgs.un.org/publications/agenda21>

ZÁKONY PRO LIDI. 128/2000 Sb. Zákon o obcích. Online. 2024, verze 47. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>. [cit. 2024-07-03].

ŽUROVCOVÁ, H., VISHWANATHAN, K., BÍLÝ, T., BENEŠOVÁ, M.,
MAIWAELDEROVÁ, Z. et al., 2015 Role sociálního pracovníka v komunitní práci. Sešit
sociální práce. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí. ISBN 978-80-7421-087-7.

Příloha č. 1 – Sada otázek pro polostrukturovaný rozhovor

1. velikost obce (aktuální počet obyvatel)
2. funkční zařazení v obecním zastupitelstvu a) starosta b) místostarosta
3. počet volebních období ve funkci a) první, b) druhé, c) třetí, d) čtvrté a více
4. Osobní údaje: muž/žena
5. Jak velký podíl představuje oblast sociálních služeb z celkového objemu vaší práce?
6. Zajímáte se o oblast sociálních služeb v rámci ORP Lysá?
7. Co považujete za největší sociální problém ve vaší obci?
8. Co považujete za největší sociální problém v ORP Lysá nad Labem?
9. Máte dostatečné informace o procesu komunitního plánování sociálních služeb?
10. Jaký vidíte v komunitním plánování sociálních služeb v rámci ORP přínos pro vaše obyvatele?
11. Zapojujete se do komunitního plánování sociálních služeb v ORP Lysá nad Labem? Pokud ano, jakým způsobem?
12. Zúčastnil jste se některé schůze zaměřené na komunitní plánování v ORP Lysá nad Labem?
13. Zlepšila se nebo vznikla nějaká sociální služba ve vaší obci díky komunitnímu plánování sociálních služeb?
14. Jakou oblast sociálních služeb vnímáte jako nedostatečnou a měla by se zkvalitnit, popř. zcela chybí?

Bakalářská práce

Komunitní plánování

Studijní program:

B0923P240005 Sociální práce

Autor práce:

Bc. Radka Tomášková

Vedoucí práce:

Mgr. et Mgr. Lenka Nádvorníková, Ph.D.

Katedra sociální práce a speciální pedagogiky

Liberec 2024

Zadání bakalářské práce

Komunitní plánování

Jméno a příjmení:

Bc. Radka Tomášková

Osobní číslo:

P21000370

Studijní program:

B0923P240005 Sociální práce

Zadávací katedra:

Katedra sociální práce a speciální pedagogiky

Akademický rok:

2022/2023

Zásady pro vypracování:

Cíl bakalářské práce: Zjistit a popsat proces komunitního plánování sociálních služeb ve vybraných obcích spadajících pod Lysou nad Labem pohledem starostů těchto obcí.

Požadavky: Formulace teoretických východisek, příprava průzkumu, sběr dat, interpretace a vyhodnocení dat, formulace závěrů.

Metody: Dotazování.

Při zpracování bakalářské práce budu postupovat v souladu s pokyny vedoucí práce.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování práce:

tištěná/elektronická

Jazyk práce:

čeština

Seznam odborné literatury:

ČÁMSKÝ, P., SEMBDNER J. a KRUTILOVÁ D., 2011. *Sociální služby v ČR v teorii a praxi*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0027-7.

MATOUŠEK, O., 2022. *Strategie a postupy v sociální práci*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1952-1.

MATOUŠEK, O., KŘIŠŤAN, A., ed., 2013. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0366-7.

PILÁT, M., 2015. *Komunitní plánování sociálních služeb v současné teorii a praxi*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0932-4.

ZATLOUKAL, L., 2008. *Plánování rozvoje sociálních služeb metodou komunitního plánování*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-2128-5.

Vedoucí práce:

Mgr. et Mgr. Lenka Nádvorníková, Ph.D.
Katedra sociální práce a speciální pedagogiky

Datum zadání práce:

21. června 2023

Předpokládaný termín odevzdání: 26. dubna 2024

L.S.

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

Mgr. et Mgr. Lenka Nádvorníková,
Ph.D.
garant studijního programu

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má bakalářská práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.